

# NEPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

## Fogjanak össze a keleteurópai államok a brit Palesztina-politika ellen

Az angolok palesztinai politikája és a keleteurópai zsidók jövőbeni sorsa szoros kapcsolatban van egymással. Csak a rövidlátó és kicsinyes nézőszempont szerint jelenthet desinterresment-t a román kormányzat a palesztinai eseményekkel kapcsolatban. Ma minden kapcsolatos egymással, mert az egész földgömb láthatatlan szálakkal van össze-vissza kuszálva. Ami például tegnap Mandzsukuoban történt, az holnap jelentős lehet Keleteurópában. De minden kétségen felül áll, hogy a palesztinai kérdés mikénti megoldása nem lehet közömbös egyetlen olyan ország számára sem, amely közvetve, vagy közvetlenül érdekelt a zsidókérdésben.

Mi a „zsidókérdés”? Ez már „unalomig csépett” a világ előtt, de a zsidó millióknak ma százpercentes tragédia. Mert régen olyan volt az egész „kérdés,” mint egy enyhe hülés. Kis láz, rossz közérzet és utána javulás. Ma azonban „rákos daganattá” vált egész Közép- és Keleteurópában. A radikális módszert a német „professzorok propagálják.” Ezzel szemben a legőzsebb zsidólakta ország „európaibb” módszerrel akarja megoldani a kérdést. Nem tudjuk ugyan mi csoda dicséretet jelent ma „európai”-nak lenni, de fogadjuk el a „megoldásnak” ezt a furcsa szóval való meghatározását. Ez alatt az „európai” alatt azt kell értsük, hogy a zsidók számának ezekben az országokban fokozatosan csökkenni kell. Mivel sterilizálással nem lehet mégsem megoldani a kérdést, a barbár módszereket sem akceptálják, tehát mégis kell valami biztonsági szelep, amely egy kissé csökkenti az animozitást és megkönnyíti a kérdés békés megoldásának jelenségét.

Egy ilyen „biztonsági szelep” szerepét játsza a palesztinai kérdés. És nem érdektelen, hogy ez a szelep nekünk is megfelel.

Mi zsidók is azt mondjuk, hogy szívesen látjuk, hogy a „biztonsági szelep”-ként kezelt Palesztina nekünk is jó. Csak tárljanak fel a kapuk, hogy a keleteurópai kivándorolni akaró és arra kényszerült zsidóságnak legyen hova menni. Ma már senki sem kételkedik abban, hogy az összes kenyai, tanganyikai, rhodéziai, de még a dél-amerikai tervek is egyes emberek számára még jelenthet megoldást, de tömeg számára számításba sem jöhet. Marad tehát Palesztina. Illetőleg maradhatott volna, ha a Fehér Könyvvel nem követ el merényletet a brit kormányzat a zsidó államok és keleteurópai államok törekvése ellen.

Valljuk be mi is, hogy a tagadhatatlan „zsidókérdés” romániai megoldásának egyik leglényegesebb biztonsági szelepe — Palesztina. Talán az egyedüli ország, amely a legérdekeltőbb ebben a kérdésben, hiszen kikötőjétől három-négy napi hajótávolságra van, tehát közel és mert a romániai zsidóság szívesen küldene tizezreket, két szem-

pontból: részben, hogy ezzel kisebbedjék az itteni zsidóság létszáma és az ifjuság elhelyezkedjék, másrészt, hogy Palesztina valóban zsidó országgá épüljön.

Ebből kétségtelenül megállapítható, hogy a romániai zsidóság érdeke itt találkozik a románság államérdekével is. Itt nincsenek ellentétes nézőpontok. A két keleteurópai hatalom, a lengyel és a román több ízben hangzottatta, hogy minden erejével azon lesz, hogy az angolok palesztinai politikáját oly irányban hangolja, amely nekik is legjobban megfelel.

Mi nem vindikáltunk magunknak soha beleszólást a román állam külpolitikájába. Ehez semmi közünk nincs és nem lehet. Mi minden tekintetben becsületesen alá kell vessük magunkat mindannak, amit a bölcs kormány jónak lát.

Csak most és ebben az egyetlen esetben kell kérjük széles látókörű külügyminiszterünket, Grigore Gafencut és az egész kormányt. Ne hagyják szó nélkül a brit kormány Fehér Könyvét. Tudjuk, hogy milyen szívélyes a viszony az angol és a mi kormányunk között és ezt a derűs atmoszférát nem bántanák meg — egész Palesztináért sem. De mert itt sem alszik a „zsidókérdés” és mert mi is nagyon jónak, emberségesnek tartjuk a zsidók egy részének az ősi földre való tervszerű kitelepítését: arra

kérjük a kormányt, hogy ne engedje a Fehér Könyv diplomáciai aktusát megjegecsedni a mai kegyetlen formájában. Kérjük alattvaló hűséggel, de zsidó jövőnk bizonytalanságának árnyékából, szólaljon fel kormányunk az angol kormánytól a zsidóság érdekében. Epen a keleteurópai zsidóság érdekében, amelynek mi is részesei vagyunk. Ne záruljanak be a kapuk, mert van olyan fontos érdek a zsidó vándorlások kérdésének végre-valahára való emberséges megoldása, mint az öt állammal rendelkező arabok „megnyugtatója.” Nekik van területük, olyan nagy, mint egész Európa. Nekünk nincsen egy három rőnyi területünk, ahol nyugodtan alhatnánk. Emberi és népi igazságtalanság még soha nem volt oly könnyörtelen, mint napjainkban és épen velünk zsidókkal szemben.

A román közvélemény, úgy érezzük, mellettünk van. S a kormány is. Örök hála a kötelező a romániai zsidóságot a magas kormány, ha tiltakozna a Fehér Könyv megállapítása ellen és elérhetné, hogy indulhassanak zsidó tizezrek Constanza kikötőjéből, hogy végül ott, a szentföldön, a Földközi tenger partján partot érhessenek. Ez az egyetlen rév, ahol még a zsidó nép süllyedő hajója kiköthet. Ne legyünk ettől is megfosztva. Ebben legyen segítségünkre a kormány!

## Az angol közélet legkiválóbbjai szálltak sikra a zsidó nemzeti otthon érdekében

London. — Talán még sohasem kapott a Chamberlain konzervatív kormány ilyen kevés szavazatot, mint a „Fehér Könyv” vitájánál. A nagy csapásnál, amelyet az angol kormány proklamált, vigasztaló az a körülmény, hogy mennyi igaz nagy barátja van a zsidóságnak az angol parlamentben. A vita rendkívül érdekes volt és tanulságos.

A CIONIZMUS RÉGI, LELKES  
BARÁTJÁNAK, WEGWOOD  
EZREDESNEK BESZÉDE

— A Fehér Könyv — mondja Wegwood ezredes — kompromittálja az angol becsületet, kapituláció az arab terror előtt és nem méltó ahhoz, amit a világ az angol szótartásról ismer és tud. Figyelmezteti az angol közvéleményt, hogy ez a diplomáciai aktus nem is utolsó merénylet a palesztinai zsidóság ellen, mert bekövetkezhet még az ottani zsidóságnak lefegyverzése is. Ami végzetes csapást jelentene. Egyetlen kolonizáció sem történt még olyan emberségesen, mint a zsidóké. Az otlakó arabok életnivója hallatlan mértékben emelkedett és a pusztaság helyére a zsidók virágzó életet fakasz-

tottak. Az egész művelt világ szimpatizál a zsidóság palesztinai aspirációival és nem szabad egy pillanatra sem megakadályozni a zsidóság szabad bevándorlását. Nincstelenül járnak-kelnek a világban és nekik ehhez a földhöz jogot maga a Biblia adott. Nem lehet megakadályozni őket abban, hogy annyian lehessenek az országba, ahányan akarnak és annyi földet vegyenek, amennyit megkaphatnak. Kéri a parlamentet, hogy ne szavazza meg a Fehér Könyvet és adjon igazat a meggyötört zsidóságnak.

AMERY VOLT GYARMATÜGYI  
MINISZTER NAGY BESZÉDE

— Én mint volt gyarmatügyi miniszter — mondotta L. Amery — kérdezem, hogy miért nem két évvel ezelőtt adta ki az angol kormány ezt a könyvet, amikor a Peel jelentés beérkezett? Amikor arról volt szó, hogy felosztják az országot. Vajon akkor nem tudta a kormány, hogy létezik egy arab kérdés? A történelmi igazság azt követelné, hogy az angolok egy zsidó kulturálmot létesítsenek s ahhoz segítsék hozzá, amire kötelezték is magukat, viszont ezzel

a nyilatkozattal semmissé teszik a Balfour-deklarációt. Azt az ígéretet sem tartották meg, mely szerint az ország felvevőképessége szerint fogják a bevándorlást intézni. Az ottani brit tisztviselők arab barátok. MacDonald gyarmatügyi miniszter félrevezette a közvéleményt, amikor az arab terror kitört. Mert azt le lehetett volna törni, ha nem lettek volna a kormánynak más elgondolásai. Miért nem történt meg a Peel bizottság jelentése után annak értelmében a döntés? Miért kellett újra a Woodhead bizottságot elküldeni? Miért kellett az arab államokat bevonnák a mostani tárgyalásokba és ezzel igazolni a terror jogosultságát? Chamberlain miniszterelnök miért nem tartja szavát? Ő ígerte a képviselőknek, akik a Pro Palestina megbízásából nála jártak, hogy a zsidók jogait nem fogja megcsorbítani. Miért nem várta meg a kormány, hogy mi lesz a Népszövetség döntése, amelytől a palesztinai mandátumot kapta az angol kormány? Miért kellett ezt az igazságtalanságot elkövetni? Mint a konzervatív párt tagja — fejezte be Amery érdekes beszédét — mégis a kormány ellen kell szavaznom, mert annak idején, mint gyarmatügyi miniszter, elköteleztem magam a zsidó érdekekhez, amelyeket jogosnak és igazságosnak találok.

#### ATTLE ÖRNAGY, AZ ELLENZÉK VEZÉRE

Buttler államtitkártól kérde Attle örnagy, az ellenzék vezére, hogy a kormány saját belátása szerint akarja-e a palesztinai problémát megoldani, anélkül, hogy számolna a Népszövetség mandatórius bizottságának akaratával. A szónok kihangsúlyozza, hogy a Balfour deklarációnak valóban az volt az intenciója, hogy egy zsidó országot létesítsen.

#### HERBERT MORRISON, A LABOUR-PART (MUNKÁSPART) SZONOKA A KÖVETKEZŐKET MONDOTTA:

— Mint a munkáspárt vezére, kijelentem pártom nevében, hogy érthetetlennek találjuk az angol kormány jelenlegi Palesztina-politikáját. Respektálnám azt, ha kimondanák, hogy a zsidóságtól nagy áldozatot követelnek. De itt csürés-csavarás történik, aminek sok értelme nincsen. Butler államtitkár beszéde olyan naiv volt, mint egy gyermekert vasárnapi prédikátorainak áhitatos szónoklata. 1935-ben kijelentette a miniszterelnök, hogy a mandátum szerint fogják eljárni és szövegre veszik annak intencióját. Most pedig kiderül, hogy nem akarják a zsidó lakosság arányát egy harmadnál többre emelni. Sir John Simon kijelentette 1930-ban, hogy a hágai nemzetközi bírósághoz hajlandók menni, ha a zsidók úgy gondolják, hogy érdekeiket sérelem éri, most meg hallani sem akarnak róla. A munkáspárt barátsággal viseltetik az arabokkal szemben, de be kell vallja, hogy az arabok érdekében, illetőleg szociális jólétük emeléséért sokkal többet tettek a palesztinai zsidók, mint maguk az angolok. Gyenge és terméketlen az angol Palesztina politika és ha igazságról beszél, akkor nem mond igazat. Miért van az, hogy Jeruzsálem városi tanácsának többsége arab, holott a város lakosságának többsége zsidó? Kapituláció ez, az arab terror előtt, amely három éve nyugtalanítja a világot. Amit az angol kormány tett, nem egyéb, mint a cionizmus elárulá-

sa, amelyet nem engedhet meg az angol becsület. Árulás ez és nekünk legfőbb feladatunk, hogy megmentjük az angol becsületet és ne fogadjuk el ezt a politikát.

Morrison nagy érdeklődéssel hallgatott és megtapsolt beszéde után

#### SIR ARCHIBALD SINCLAIR, A LIBERÁLIS PART VEZÉRE SZÓLALT FEL:

— Az angol kormány új interpretációt talált a mandátum magyarázatára, de ez nem egyéb, mint a kormány sorozatos hibáinak leplezése és nem lehet annak védelme. A Fehér Könyv megtörte a bizalmat, amelyet Anglia irányában mutattak. Az angolok iránti bizalmat ingatja meg ez az új magyarázat. A zsidóság ott nem csupán csak saját hazájáért ontotta vérért, hanem az angol érdekekért is. Az arabok vagyontalán doznak a terror érdekében és a királyi bizottság megállapította, hogy hála és köszö-

net jár a zsidóságnak, mert az arabok helyzete is csak javult a zsidó kolonizáció által. Az arab fellah-okat meg kell védeni a terror elől, mivel ők is élvezik a zsidó nemzeti otthon gazdasági előnyeit.

Dr Little képviselő kijelentette beszédeben, hogy a Fehér Könyv igazságtalanságai a zsidósággal szemben nem hogy békéhez nem vezetnek, hanem még növelik az ellentéteket. Noel Baker éles hangon támadja a politikát és követeli, hogy folytassák a nemzeti zsidó otthon felépítését, amely az angol érdekek szolgálatában áll. A gyarmatügyi miniszter mostani politikája megakadályozza egy zsidó nemzeti otthon létesítését. Maxton a független munkáspárt képviselőjében követelte egy azonnali demokratikus rezsim bevezetését. Majd feszült érdeklődés közepette és teljes zsufolt ház előtt állott fel szólásra a volt gyarmatügyi, majd később pénzügyminiszter, a nagyteknintélyű államférfi: Wiston Churchill.

## Churchill: Az igazságosság szégyene

— Szégyenteljesnek tartom a Fehér Könyvet, az angol becsület, az angol igazságosság szégyene

Az adminisztráció kényelemszeretete diktálta ezt a diplomáciai okmányt, amely letagadja mindazt, amit husz éven át, a különböző kormányok ígértek a zsidóságnak. A konzervatív párt ellene van a javaslat megszavazásának, mert azt immorálisnak tartja. A cionizmusnak joga van követelni a maga igazát, mert erre maga Chamberlain jelenlegi miniszterelnök is ígéretet tett több ízben. Most az új Fehér Könyv hivatkozik az 1922-ben kiadott Fehér Könyv egyes megállapításaira, de nem használta fel azokat a zsidók javára szolgáló dokumentumokat, amelyeket szintén ebben az okmányban található volt meg.

— Az új Fehér Könyv kimondja, hogy öt év után leállítja az egész allíját. Gyálázatos ígéretség ez, már csak azért is, mert az angolok nem csupán a Szentföld zsidóságának tett kötelező ígéretet, hanem az egész világ zsidóságának elkötelezte magát. Ha Anglia nem képes tovább tartani a mandátumot, akkor vonja le a konzekvenciáit és mondjon le róla. MacDonald is mindenkor dicsérte a zsidók heroikus munkáját és a brit birodalom érdekében kifejtett tevékenységüket és most ezzel az árulással honorálják őket.

Churchill beszéde óriási feltűnést és nagy hatást keltett, úgy a parlamenti képviselők, mint a karzati hallgatóság körében.

## Az angol kormány válasza

Az angol kormány nevében Sir Thomas Inskip miniszter válaszolt és megpróbálta, hogy elhárítsa a felelősséget a kormányról. Tagadta a kormány nevében, mintha a Balfour deklaráció nem kötelezné a kormányt is és félne annak megvalósításától. Az arabok jogait meg kell védeni újabb „idegen” bevándorlás ellen. (Ott is idegenek vagyunk már? A szerk. megjegyzése). A zsidók jogai vannak ott és nem kegyelemből. De ez nem jelenti azt sem, hogy minden zsidó menjen be Palesztinába. Nézete szerint a Fehér Könyv csupán vétőjogot ad az araboknak ahhoz, hogy tiltakozzanak a bevándorlás mérve ellen, azonban a nemzeti otthon kiépítésének megakadályozásához semiféle jogalapjuk nincsen. A mandátumban nem áll benne, hogy milyen számú zsidóságot köteles az angol kormány beengedni a szentföldre. Végül Inskip a szofista módján fejezte be beszédét. Ova inti a parlamentet, hogy ne hagyja magát befolyásolni sem az arab terror, sem a zsidóság panaszai által, az új politikával szemben.

Ezután megtörtént a szavazás, amely csaknem csufosnak nevezhető többséggel szerezte meg magának a bizalmat. Más esetben 2—300 szótöbbsége van a kormánynak, viszont most még a százat is alig érte el.

A lordok házában is erélyes támadást intézett a Fehér Könyv ellen Lord Resnell, Lord Reading, Lord Herbert Samuel. Lord Lytton és főleg a canterbury érsek, aki szokatlanul erős beszédben támadta a kormányt és követelte, hogy ne kövessen el az angol nép igazságtalanságot a zsidósággal szemben.

#### HULL AMERIKAI KÜLÜGYI ÁLLAMTITKÁR NYILATKOZATA.

Washington. — Az Egyesült-Államok kongresszusának több tagja interpellációt intézett a kormányhoz, milyen magatartást tanúsít az amerikai kormány a Palesztinára vonatkozó angol Fehér Könyvvel szemben. Hull külügyi államtitkár kijelentette, hogy az USA és Anglia között 1924-ben kötött Palesztinára vonatkozó egyezmény felhatalmazást ad Amerikának arra, hogy szembe szálljon a mandátumra vonatkozó módosításokkal és az Egyesült-Államok kormánya visszautasíthatja az amerikai érdekeket érintő bármilyen módosítás érvényességét.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye

### Pensiunea KATZ

BUCUREȘTI, Str. Căpitan Feraru No. 6.  
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la  
Podul Senatului. TELEFON 5,43.05.

— A XXI-İK CIONISTA VILÁGKONGRESSZUS AUGUSZTUS 16-ÁN NYILIK MEG GENFBEN. (Genf.) A Jewish Agency genfi irodája hivatalosan közli a Cionista Világszervezet XXI-ik kongresszusának pontos időpontját és helyét. A XXI-ik Cionista Világkongresszus Genfben lesz megtartva augusztus 16-iki megnyitással és minden valószínűség szerint körülbelül 2 hétig fog tartani. Egyidejűleg a Jewish Agency is megtartja tanácskozásait, amelynek időtartama körülbelül 2-3 napot vesz igénybe.

Olcson és jól élkezhet

**Herschkovits**  
orth. kóser pensiójában

BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet  
(bejárat Strada Soarelui 7).



## Milliók tiltakoznak...

Tizenhét millió zsidó szívében nyilalik bele az évezredek esküje: „Im eskohéch Jerusélajim, tiskach jemini.” „Ha feledlek Téged Jeruzsálem, rothadjon el jobbom”!..

A newyorki Hippodromban zsidó tizezrek gyűltek össze, hogy tiltakozzanak az angolok palesztinai politikája ellen. Amint az amerikai lapok írják, május 17-ike óta — akkor jelent meg a Fehér Könyv — több, mint egy millió amerikai zsidó vett részt tiltakozó meetingeken és mondta ki az esküt: Száradjon el jobbom, ha elfeledlek Jeruzsálem... Az amerikai zsidók felhördülése és tiltakozása mélységes benyomást keltett az egész amerikai közvéleményben. Olyan erővel nyilatkozott meg a tengerentúli zsidóság, hogy ez még azt a kalmárlelkű Chamberlaint is gondolkozásra kell készítse.

Ugyancsak hatalmas demonstrációkat rendezett a londoni zsidóság is. Kék-fehérlobogó alatt vonultak fel az angol zsidóság tizezrei és hangosan követelték a kormány Palesztina-ellenes politikájának megváltoztatását.

A lengyel zsidóság meg különösen erősen demonstrált. Kezdődött a tiltakozás egy hatalmas kétórás tüntető sztrájkjal. Déli 2 órától 4 óráig minden egyes üzlet, gyár leállt, még a vendéglők is lehúzták redőnyüket. Fél háromkor sokszáz helyen rendeztek tiltakozó meetingeket, amelyen a szónokok elszánt akarattal követelték, hogy hallgassák meg a lengyel zsidóság tiltakozását az illetékesek, mert nem bírják el annak gondolatát, hogy Palesztina kapui — mint a zsidóság utolsó reménye — bezáruljanak. Mindenfelé tiltakozó gyűléseket tartottak és valamennyien esküvel adták ki a jelszót: „Im eskohéch Jerusolajim, tiskach jemini.” Táviratokat küldtek a lengyelországi angol konzulátusoknak és a varsói angol nagykövetségnek. A londoni kormányznak is direkt küldtek tiltakozó táviratokat.

Ezzel szemben mi történik itt nálunk? Bucurestiben a zsidószervezetek a cionista frakciókkal együtt gyűlést hívtak egybe, azonban tőlük távolálló okok miatt csak néma tüntetés lett. ahol az eskü után csak a Hatikvát énekeltek el. De mi van a többi

helyiségekben? Hol vannak az erdélyi zsidó közületek? Irodák, hitközségek, mindenféle szervezetek? Hol vagyunk a szimpátia sztrájtól, amikor egy-két órára be kellene zárni a zsidó üzleteket? Meg hol vannak a tiltakozó gyűlések? Egy-két megnyilatkozástól eltekintve, néma csend. Holott ennek rendkívül nagy jelentősége volna már csak azért is, hogy felsőbb helyen is lássák, mennyire szükségesnek találja a romániai zsidóság, hogy Palesztina kapui ne záruljanak be, mert ezzel csak megnehezül a romániai zsidókérdés megoldása is. Innen is abszorbeálni kellene a zsidó ifjúságot, amely elhelyezkedni nehezen tud és ezért is nem szabad, hogy megakadjon a palesztinai bevándorlás. Ideje volna már, hogy az amerikai, angol, lengyelországi zsidók erőteljes megmozdulása mellett a romániai zsidóság is hallassa hangját.

## A morva zsidók

### „tranzakciója“

Olyan szomorú jelenség ez, amely méltán helyet foglalhat korunk tragikus történelmének gyászlapjain. Azt írják zsidó hivatalos tudósítások, hogy azok a morva és cseh kisvárosok, ahonnan lassankint eltávoznak a zsidók, a zsinagógákra vonatkozólag furcsa és a zsidó történelemben szokatlan megállapodás történt. A hitközségi vezetők megállapodást kötöttek az ottani katolikus egyházi körökkel, mely szerint a templomokat átengedik a katolikus egyház céljaira, azzal a kikötéssel, hogyha ismét visszatérnének oda egykor zsidók, akkor vissza kell adni nekik zsinagóga céljaira. S már most is, mivel oly kevesen vannak zsidók, megállapodnak abban, hogy péntek este és szombaton a zsidók imádkoznak ott és vasárnap a keresztények.

Tudjuk, hogy zsidó vallási szempontok tekintetbe vétele mellett ez egy nonsens, amelyre vonatkozólag a rabbiság véleménye ellentétes lehet a praktikus gondolkozásu zsidókkal. De aki félig-meddig ismeri a morvaországi zsidók „zsidóságát”, az nem is csodálkozik az ilyen megoldáson. Kétségtelen, hogyha ezt nem teszik meg, akkor a németek felgyújtják a templomokat, vagy azokba mozik, ifjúsági csarnokot rendeznek be. Nem volt más alternatíva, nem volt más választása az ottani zsidóknak. Vagy „megosztani” a templom használatát, vagy leromboltatni hagyni. Nehéz választás! Ismételjük, itt nem tudjuk nézni a helyzetet a helyes dogmatikusság alapján, mert ahogy a



Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos.  
CALEA VICTORIEI No. 11 — Telefon 3-3410

Talmud írja, sok helyütt „Milsze delaj sechiche” olyan eset ez, amely ritkán fordul elő, vagy sohasem és ekkor nem tudták még a talmudi idők tanítái sem dönteni. Csak azt látjuk mi, az idők krónikásai, hogy évszázados templomokból keresztény imahelek lesznek, mert menni kell a zsidóknak a régi törzsökös helyről a nagy keserves bizonytalanságba. És a kis, vagy nagy templom kulcsát át kell adni a plébánosnak, mert nincs kiút... s ez rettenetes népi targédiánk egyik szomorú láncszeme.

## Mit akarnak Önök tőlünk...

### Miért gyűlölnék?...

Nagyváradon is felütötte fejét az a bizonyos kikeresztelkedési epidémia. Már sokszor gondoltunk arra, hogy megírjuk részletesen az összes erdélyi városokat egymásután, hogy kik keresztelkedtek ki és miért? A szatmári orvosról, a temesvári ügyvédéről, a kolozsvári kereskedőről és a váradiakról, akik szintén szép számmal vannak. Tudjuk, hogy milyen érzékenyen érintené ez őket, akik még most is két lovon akarnak lovagolni egyszerre. Tudunk olyan váradiakról, akik tanulják szorgalmasan a katekizmust, de azért szédert is tartottak és mazkirhoz is eljárnak.

Jaj de csunya és gyáva fajta ez. Mint ha ólom nehezedne karunkra, amikor az utcán találkozunk velük és köszönünk nekik. Mindég félünk, hogy megszólit bennünket a doktor ur és csevegni akar velünk, amit mi nem tudnánk megtenni. Mert ő már másképpen látja a dolgokat. Nekik nem mondhatjuk már többé, hogy „mi” mennyire szenvedünk Németországban és „mi” mennyire fájlaljuk a Fehér Könyvet. És „Mi” mennyire sajnáljuk, hogy neki szegénynek — hiába minden — az új házakról és lakóikról kiállított Fisa

## CSEK FRANZ



Voltaképpen csak mi beavatottak tudtuk, hogy Franznak, tulajdonképpen mi volt a másik neve. Mert Nagyberce érdemes hitközségének apraja-nagyja csak Franz név alatt ismerie és szólította. Csak az érettebb ifjúság tette még hozzá olykor a bizalmas „bácsi” megjelölést.

Hogy ki volt ökelme és hol volt hazája? Különösen az utóbbit senki sem tudta, nem is kérdezte. Az ő mesterségéhez nem kellett sem honosság, sem állampolgárság. Meghalni pedig ezek nélkül is lehet, amint az utóbb kiderült.

Könnyebben felelhetünk arra kérdésre: „Ki volt Franz?” Egy szóval: minden.

Tudni kell, hogy Nagyberce régóta: ir veém bejiszroel, 70—80 tallisza volt. Ezekhez számítandók még a nők és gyermekek, akiknek talliszuk nem volt. Röviden, Nagybercencen tekinthetős számmal laktak zsidók.

De mit jelent az, hogy Franz minden volt? Ne beszéljünk talányokban. Franz nem volt sem roshakohol, sem gabbe és mégis több volt mind-ezeknél.

Ő volt a sabbosgoj.

Nem tudni, hogy került ide, soha senki eziránt nem is érdeklődött. Egy esős, hideg őszi napon feltűnt és hogy-hogy nem, kimondjuk: — mert az adóhivatal mindenkit számontartó keze őt már el nem éri — úgy élt ő, mint a kiskirály.

Annyi hivatala volt Franznak, hogy ha el kellett volna sorolnia, hamarjában maga sem tudta volna számát.

A falu végén volt dicsőségének lakhelye, de azért a centrumban lakó Beile-néni körül settenkedett pénteken, szombaton, vasárnap.

„Egy külön szombati lelke van ennek a Franznak” — szokta Beile-néni mondani. Mert valami különös élvezete volt a sólet-kemence megrakásában, betapasztásában, szombaton való nyitásban.

Franz és töpörödött felesége több barcheszt evett, meg kichent, mint tíz más becsületes zsidó együttvéve. Ő volt a szombati fűtő és gyertyaoltogató. Alig szállt le a pénteki est. Franz megindult, házról-házra járt és vigyázott, hogy Nagyberce izraelitáinak legyen világossága és tüze. Ez volt az ő főparnoszeja. Egész

hétre kenyeret, vagyis barcheszt és fizetést jelentett. Igazán nagy jellem volt a mi Franzunk. Soha nem kért és amit kapott, az mindig elég volt neki.

„A jidische nesomo”, — szokták mondani, mert soha nem panaszkodott, de nem is volt oka. A szegény emberek, akik Nagyberce háttarán tul nem láttak, azt úgy fejezték ki: „Jar mir gesogt”.

De mit részletezzük Franz hivatali munkáját. Ott volt a hitközség és zsidóságának minden életmegnyilvánulásánál. A papi áldást mondó kohenok kézmosásához ő hozta a vizet, hosano rabo és sevuosz-éjjel ő hozta a fekete-kávét, purim és szimchasz tora neki örömmünnepe volt, minden jom tov neki is jó napja volt.

Igazán fénytel teli napja életének a pászchasz volt. Nemcsak a pászchasz előkészítése körül, a hordásnál volt tevékeny a mi Franzunk. Évrol-évre ő vásárolta össze a hitközség chomecát. Igaz, nem volt kicsinyes, de ez ügyben igazán érdemesen érvényesült Franz üzleti érzéke. Egész éven gyűjtött, kuporgatott, hogy megelőzhesse Nagyberce érdemes hiveinek chomec kontraktusait. A nagyberceiek már

megfelelő rovatába, a nemzetiségibe, a „zsidót” kell írja, a vallásiba meg az utat.

Náluk is beválik az a régi mondás, hogy a nevétségesség öl. Mennyi rossz tréfát szerkesztettek már róluk, ezekről a tragikomikus hitárulokról, akik menekülni akarnak, de nem tudnak és hiába ugranak le a hajóról, a hinárba kerülnek és a parton állók — röhögnek rajtuk. Még azok is, akiknek zsidók létére, még két sírás között, van egy kis nevetésre is idejük. Mily komikus is, amikor egy frissen sült új keresztény ügyvédet megszólít barátja az utcán:

— Mit akartok ti tőlünk, keresztények? Miért gyűlöltek bennünket olyan nagyon?

És a megszólított mesümed hebeg-hárog és nekünk újra eszünkbe jut: a nevétségesség öl...

## A Rajna vize és a Siegfried-vonal

A Paris Soir érdekes hírt közölt a híres Siegfried-vonal felől. Ujságolvasó tudja, hogy mi is az a Siegfried-vonal. A hitleri Németország egyik büszkesége. Erődvonal, amelyről néhány nappal ezelőtt jelentette ki Hitler kancellár, hogy nincsen a világon olyan erő, amely ezt a betonvárat bevehetné. Csak úgy döngött ezekből a szavakból az önérték. Olyan bátor és olyan magabiztos volt ez a megnyilatkozás, hogy elállott a világ szíverése tőle. Micsoda hallatlan biztonsági tudat kell ehhez? Senki a világon nem tud bennünket legyőzni — hirdette a németek vezére.

Mi történt ezek után? A Rajna egy komoly folyam, — de nem a legnagyobbak közül való — egy kissé kiöntött a medréből. És előntötte a híres Siegfried-vonalat. Benyomult a betonvárba és ha teli lett volna katonákkal, akkor mint azott ürgék kellett volna kiugorjanak. Mert Hitler és a Harmadik Birodalom olyan magabiztos, olyan büszke, hiszen senki sem győzheti le őket. Ugy hirdetik, hogy nincsen hadsereg, amely szembe merjen vele szállni. Senki a világon — csak egy szerény elem merte, a víz. Bombákkal, gázakkal, repülőgépekkel szembe mer szállni a német erő. Sőt az egész világgal is. A büszkeségtől és önértéktől döngött a föld — és jött a víz... a szerény „pölgári” árvíz. És hova lett a büszkeség? És rohant oda a nagy kancellár, hogy megnéze személyesen, hól is a baj?

Megmondjuk nyíltan, hogy van bennünk káröröm. Elvégre életnek és halálnak, békének és háborúnak korlátlan, sőt néról ma-

majdnem azt hitték: „man hat nicht joze gewesen”, ha mással csinálnák ezt a rituális chamec adás-vételi szerződést. Oly megértést tanusított a chamec eladásnál, hogyhát, mint mondják, soha senkinek ebben az ügyben Nagyberécen sem gondja, sem baja nem volt. De...

Mert aki erőt ad a fáradtnak, kiszámította és meghatározta a véget is. Franz boldogságának is vége lett. Franz megbelegedett: és Franznak az egész hitközség őszinte refuo selemöt kívánva szállították az ungvári kórházba. Nem sokáig nyomta az ágyát. A kedvesnővér látva a test gyengülését, biztosítani akarta Franz részére a menyélti boldogságot, elhívta a katolikus gyóntató papot, hogy adják meg számára az utolsó kenetet. A lelkész keresztel a kezében közeledett ágya felé, az apáca kíséretében. Franz riadtan ült fel ágyában és mintha soha beteg nem lett volna, kiáltotta:

— „Hinaus! Hinaus!”. Nem használt a szobatársak csitítása, az apáca rábeszélése, ő csak egyet hangzólatott: „Hinaus, hinaus, ich will ihn nicht sehen!”

— Pedig soha nem volt kommunista, — mondotta egy ismerőse, — nem értem...

gasságokig lendülő diktátora megtorpant az árvíz előtt. Mintha mementója lett volna ez az isteni erőnek és a sors ujjsmutatása.

Ember, hiába trónolsz és hiába ágalsz, ha csak egy folyó önt ki medréből, akkor minden betonvár és egész duzzadó önértéked semmivé válik... Ne légy önhitt és ne légy beképzelt. Mi hisszük és reméljük, hogy eljön az emberi érzések Rajna folyója is, mely kiönt és megtermékenyíti majd a szikkadt szíveket is, hogy emberibb és megértőbbek legyenek...

## Fehér Dezső siremléke körül

Négy esztendővel ezelőtt halt meg Fehér Dezső, a nagyváradi ujságírás irodalomtörténeti jelentőségű alakja. Most, hogy fehér márványkö jelzi sírját, amelyet a halátlan utókor helyett családja emeltetett, egy szép és emelkedett szellemű ünnepség folyt le a siremlék körül.

Sok szónok méltatta egyéniségét, közöttük derék keresztény ujságírók és írók, mint Peredy György, a Népkisebbségi Ujságírószervezet elnöke és Tabéry Géza, az ismert író. A tavaszi napsugárban lüldö, csendes temető hangulatához jól illett ez az ünnepség, amelynél a régi barátok és tisztelők jelentek meg. Mindenki emlékezett a jó öreg Fehér Dezsőre, méltatták Ady Endre körül szerzett irodalmi emlékü és jelentőségű érdemeit, csak egyről nem beszéltek. Fehér Dezsőről, a zsidóról. Említették ugyan, hogy amikor a miskolci szülői háztól eljött, akkor mint tanító kapott állást a nagyváradi ortodox zsidó iskolában. De nem volt ott sokáig és Fehér Dávid tanítóból hamarosan a „Nagyváradi Napló” főszerkesztője lett. Fehér Dezső bizonyos tekintetben uttörő volt. Az addig amatőr, dilettáns vidéki ujságírást hivatássá kezdte emelni, amelyhez tartozni abban az időben dicsőség volt. Az a bizonyos nagyváradi tehetségtermő humusz, sokszor a Fehér Dezső ujságjának hasábjai voltak. Mindenkit ajnázott, akiben a tehetség szikráját vélte felfedezni. Mi nem állunk most itt, hogy ebbeli érdemeit felsoroljuk. Elvégre ez nem is a mi hivatásunk. Csak azt kell elmondjuk, amit őt nem mondott el senki. Azt, hogy Fehér Dezső mindig jó zsidó volt. Nem úgy értjük, hogy mennyit és hogyan tartott meg a vallás tételes törvényeiből. Inkább azt, hogy jó zsidó szívvél mindent felkarolt, ami a zsidóság ügyét szolgálta. Soha nem tagadta fajtáját és ha a progresszió a keresztény társadalommal való együttthaladást propálgálta, akkor az utóbbi fél évszázad uralkodó csillagzatához igazodott. Sőt, maga is ennek egyik csillaga

Franz nagynehezen lecsendesedett, majd hivatta az ápolónót.

— Érzem, már nem sokáig élek — kezdte. Kérem hívja el nekem a Szent Egylet emberét.

Hogyne, persze, — gondolta, — hiszen zsidók közt élt, azt hiszi nem is halhat meg másként.

A Szent Egylet embere el is jött. Franznak már alig voltak szavai.

— Zsidó temetőbe temessenek, — rebegte és párnája alól egy kopott bőrtárcát húzott elő és abból egy írást, melyből a chevra embere kiolvasta:

Cserk Franz zsidó szülők gyermeke, előírás szerint felvétellett Ábrahám ósátyánk szövetségébe.

Ha nem is élt, mint a 36 oszlopos caddik egyike, de meghalni úgy halt meg, mert igazi és őszinte megtérést mutatott.

Franz megtért őseihez, az ungvári zsidótemetőben pihen teste, a föld eddig ki nem vetette. Bizonyára az Ur számolyánál ül és igaz szószólója a nagyberéci zsidóknak, akiknek évtizedeken keresztül sabbeszgojuk volt.

H. M. (Ungvár)

volt. Sokat tett a magyarságért, sokat tett a magyar kultúráért, amelyért a régi magyarok között még ma is jól cseng a neve. Talán jó is, hogy meghalt, mert mit is mondott volna ő a második zsidótörvényhez? Mennyire összeomlott volna benne minden, amit hitt és hirdetett. Fehér Dezső sírkövén a márványból egy tollat faragott ki a köfartagó. Szimbólum ez sok mindenről, amit a „toll” jelent. Ez a halátlan szerszám, amely sokszor éppen olyan halátlan egy zsidó kezében, amely más népekért harcol, mint akkor is, amikor magáért a zsidóságért száll síkra. Fehér Dezsőnek nem lett háts a magyarság, de a zsidóság sem. Pedig ezért is küzdött és sokszor szenvedett is.

Ezt kellett elmondjuk, amikor emlékezünk kegyelettel rá, aki a „Népünk” hivataláról sokszor elmondotta emelkedett szellemű és értékes véleményét.

## Rabbik a vándoruton

Mi nem így képzeltük el a rabbik szerepét a zsidóság mai történelmében. Ugy véljük, hogy körülöttük fog kifejedesedni a zsidó élet, ők lesznek az utmutatók, akiknek nyomdokain kell haladni a zsidó népnek. A világért sem gondolunk most vallási kérdésre. Ennél a pontnál elfogadhatjuk vezéri szerepüket, (bár sok reformrabbi jobban tette volna, ha soha ezt a pályát nem választja), de ami a zsidó népnek „népi” útját jelenti, ezen a téren — kevés nagy kivételtől eltekintve — alig számíthatunk rájuk. Mennyi gyűlölet Cion iránt az extrémek részéről, mennyi kétkedés és kapkodás, amikor a zsidó tömegek megindultak, mert nem volt többé a szülőföldjükön maradásuk.

De nem mondhatjuk, hogy ők megkímélték a számum viharától. Ők is röpösnek, mint a pelyva, ők sem találják helyüket. Ezt a megállapítást abból az alkalomból kell elmondjuk, hogy mindég újabb és újabb rabbi-vándorlásról hallunk, akiknek menni kell, vagy ha nem is kényszerültek, de mégis elindulnak a nagy utra.

Példa erre Fischer J. Gyula dévai főrabbi, aki néhány hónappal ezelőtt lapunk hasábjain hívta fel a zsidóság figyelmét Rhodéziára, mint települési helyre. Bevalljuk, úgy hittük akkor, hogy a főrabbi ur hasonlít az orvoshoz, aki megírja a receptet, de nem veszi be... De nem! Amint a napilapok is közölték, Déva város zsidóságának főrabbija hosszú utra indult. Kenya gyarmat Nairobi nevű fővárosába, ahol friss zsidó község van és Hertz angol grand-rabbi közbenjárásával szerezte meg „próbára” ezt az állást a trópusi városba. Ő nem Palesztina felé vette útját, mint a német és osztrák rabbik, akik az angol zsidóság közbenjárására certifikátokat kapnak Palesztinába. Tragikusan érdekes, hogy ők, akik nagyreszt a cionizmus ellen voltak, most szívesen fogadják a kinyújtott segítő kezét. Így útazóban volt Nagyváradon Schenk rabbi Bécsből, aki négy megmentett szétér-tórával indult el a Szentföldre. Újabbat nem tudott mondani, mint amiről már annyit hallottunk.

A rabbikat is felkapta a számum, mennek, jönnek, az ő életük is csupa nyugtalan-ság. De egy kicsit Isten uja ez. Miért nem láttak jobban? Miért nem érezték meg a zsidó nép fájdalmát? Akkor talán az ő életük is kiegyensúlyozottabb és nyugodtabb volna. De így? Ők is a zsidó élet szekéréen ülnek és együtt rohanunk a végzet útján. Vezetniök kellett volna a kocsit, de ők nem a bakon ültek.

Izletés jó kóser házikoszt kapható  
**Pfeiffermann Vilmosnál**  
 TIMISOARA IV, Spl. Tudor Vladimirescu 24.  
 Figyelmes Utazóknak megfelelő  
 kiszolgálás! kedvezmény

WASSERSTROM SÁNDOR:

# Kárpátalja zsidósága - a változás után...

Ahol kórházak, tisztviselőtelepek, kaszárnyák, jó utak jelzik egy összeomlott ország „romjait”.

## 1.

Kárpátalja, május végén.

Nem csodálom, hogy Magyarországon „divatban” van a Felvidék. Elvégre husz évig távol voltak egymástól. A pesti rádió is folyton ismétli, naponta vagy ötvétszer: „és Kassa.” Ugy gondoltam, hogy érdekli az erdélyi zsidó közönséget is... „és Kassa.” Meg a többi városok, amelyek körül annyiszor lengtél a történelmi levegő. Annyira „lengte” őket, hogy néhány héttel ezelőtt bombák is robbantak ezekben a városokban. Nem volt háboru, hanem harcok, ahol meghaltak emberek. Közöttük zsidók is.

Akik husz éven át viszonylagos nyugalomban éltek, most bekerültek újra a történelmi forgatagba. Kezdődött 1914-ben. Akik nem vagyunk ma már fiatalok — mi, akik írjuk vagy olvassuk az újságot — emlékszünk, hogy ez a vidék félt az orosz inváziótól is. Már akkor kezdődött a menekülés. Meg a hadseregek is errefelé vonultak fel annak idején. Erre vannak a híres szorosok, amelyekért annyi vér folyt. Az orosz „gőzhenger” megtorpant, azután visszafelé forgott. Az elvesztett háboru után térképeket rajzoltak. Újakat. És az a bizonyos piros vonal, amely a városok felett vonult végig, lejjebb került. A régi világban nem is tudtuk, hogy ezt a vonalat miért festik pirosra. A Kogutovitz-féle intézetben? Most már tudjuk. Mert vért szimbolizál. Vért, amely annyiszor és annyi folyt már ezekért a térképbeli vörös vonalért.

Ugy gondoltam, hogy errefelé, ahol annyi zsidó lakik, meg kell nézzük, hogy miképpen élnek most ők, akikkel valaha oly szoros kapcsolatunk volt. „Valaha”, az nem is jelent még alig egy évet, amikor még állott, élt és virult a Csehszlovák állam, amely a maga hosszúság és „rossz” alakjával, mégis egy demokratikus államot jelentett Európa mindinkább elfascizálódó közepén és keletén. Hol van már ma ez az ország? Történelmi múlt a jelenje. Sokan és sokszor fogják még kutatni ennek a felbomlásnak néprajzi, pszichológiai és egyéb okait.

## 2.

### A TÖRTÉNELEM SZEKERÉNEK NYOMÁBAN.

Akik képekben szeretnek írni, sokszor használják a hasonlatot: „a történelem dűbörgő szekere”. Mint magános vándor baktatok itt a „szekérnyomok” között. És felmerül a nagy miért? Igen, miért kellett ennek a cseh és szlovák államnak ily csúfosan összeomlani? Micsoda nagyszerű közigazgatás, milyen erős hadsereg, gazdagság, államalkotó nép, organizálni tudás... és mégis... nem is kellett jönni egy nagy számumnak, csak egy nagy és kíméletlen szomszéd erős nyomásának... és mindenek vége lett.

Miért, — merül fel bennem, amikor látom, hogy mit alkottak ezek a csehek itten a felvidéken röpke husz esztendő alatt. Amikor Ungváron nézem a Galagó városrészben azt a sok nagyszerű épületet, amelyben a tisztviselők laktak. Mennyi beton és mennyi üveg, mennyi napfény és milyen modernség. Ahol husz esztendővel ezelőtt ápolatlan szemétdomb volt, most pirosodó sétányok, kertek, szökőkutak és a legmodernebb épületek. Husz év? Még annyi sem. Mert hiszen az első évek a szervezésé voltak. Itt épült a tartományi székház, meg a parlament. Mennyi nagyszerű hid, milyen hatalmas kaszárnyák, milyen csodásan modern iskolák. 4—5 emeletes épületek, várszerű csendőrlaktanyák...

Ugyanez látszik Kassán, a Hernád partján, de Munkácsra is. Ki ne lepődne meg, amikor a városok hatalmas méretű, modern kivitelű postapalotáit vagy a minden hygiénával és komforttal berendezett katonai pavilonok városrészeit látja? Nem tagadom, a régi csehszlovák állam, vagyis pontosabban a csehek tudtak építeni és szervezni. Aki tanulni akarja, hogy tudott-e a demokrácia építeni, s az építéshez nem kell okvetlenül parancsuralom, — az megtalálhatja igazi pompájában és nagyságában tanulmányának anyagát itt is.

Nem is mondott vele semmi hazugságot az az utitársam, aki fajmagyar tisztviselő léte is bevallozza, hogy a gazdag cseh állam többet tudott volna még alkotni a legközelebbi husz évben, mint amennyit a magyarság fog tudni. Prága gazdagsága, nagy ipara, sok aranya tette lehetővé, hogy itt épületek, utak, vasutak, vállalkozások erősödjének, mert bizonyos, hogy erre a területre inkább ráfizettek, mint kerestek a régi összeomlott állam urai.

A régi cseh állam gazdag volt és voltak gazdag nyugati barátai, akik pénzt adtak neki. Hiszen mindenre tellet nekik. Egy jól felszerelt hadsereget és védőveket létesítettek (egyidőben a legmodernebb volt Európában) és mindenre telt idejük és pénzük rövid husz év alatt. Miért hát ez a csúfos összeomlás?

Minden nép tanulhat és okulhat ebből a tragédiából. Legfőbb oka a széthúzás volt. Mert a szlovákok nem érték meg a magasabb népi érdekeket és gurult a márka, amely gondoskodott arról, hogy széjjelszakítsa a szlovákokat a csehektől. Meg az ukrán-kisoroszmok felrázója is volt. Kétségtelen, hogy nemzetiségi állam volt Csehszlovákia és sikerült őket megbontani. Ezért vált semmivé a nagy felkészültség, a sokezer tank, repülőgép, ágyú, fegyver ezért került Hitler kezébe. Mert ezek nem tartották össze és akkor ajultak el, amikor legerősebbnek kellett volna lenni. A cseh történelem, ha lesz még ilyen, soha nem fogja megbocsájtani a mai cseh nemzedéknek, hogy ilyenformán hagyott fel nemzeti létével. A cseh, az dolgozó nép, de nem tudott harcot kezdeni. A magyarság szempontjából ez a sorsfordulat nagyon kedvező volt, mert ugyszólván vér nélkül jutott nagy és gazdag területek birtokába. A felvidéken meglátszik az építő munka, olyan munka, amelyet egyhamar nem tud a német gazdasági járom alatt lévő Magyarország ugyanolyan tempóban folytatni.

## 3.

### A NÉMET-MAGYAR VIZONY.

Itt, alig egy-két kilométernyire a szlovák határtól, sőt ezen át is utaztam láttam, hogy ez már német uralmat jelent. De nem életképes szláv államot. A szlávok nemzeti függetlensége úgy látszik nem lesz hosszúéletű. Nincs elég pénze, értéke, földje, ipara ahhoz, hogy önálló legyen. A Hlinka és egyéb gárdák még mámorosan ünneplhetik a „szabadságokat”, de ez csak látszat szabadság és ki tudja meddig tart?

Hiszen a sokkalta erősebb és életképes Magyarország is a drága földi kincsekért mit is kap hatalmas szomszédjától? Talán aspirint, bazárárakat és szájharmontkát? Ezzel nem lehet nemzetgazdasági értékeket termelni és nem lehet főleg gazdagodni. A hatalmas szomszéd nem csupán katonai fölényt és bizonyos függőséget involvál, hanem még inkább gazdaságát. Ezt látta gróf Bethlen István is, aki tíz évig volt Magyarország miniszterelnöke, most pedig visszavonult a politikai élettől és bucsucikkében

Vitán felül áll

hogy gummisaroknál  
legfontosabb o  
védjegy:

Palma



majdnem egészen nyíltan megmondja, hogy mi készíti erre a lépésre. Nem látna elég biztosítottakat az irányvonalat, amelyet a mai magyar politika folytat és amelynek tengelyében épen a zsidókérdés áll.

## 4.

### PLAKÁTHARCOK, NYILASOK ÉS A FELVIDÉK.

Amerre járom a Felvidéket, nincsen választási harc. Azt csak Budapesten láttam. Éjszaka kiragasztották az agitációs plakátokat az erősebb jobboldali és a gyenge demokratikus pártok. Raszayék, de egy-két óra múlva le voltak ragasztva a nyilasok plakátjával. Mennyi pénz dől ezekhez? Honnan, honnan — mi csak kérdezzük, de sokan tudják is. A nyilasok nem csüggednek és semmiféle fiaskó nem kedvetleníti el őket. Elvégre szerintük csak „idő kérdése”, hiszen a protektor nincsen messze és nem szentimentális. Viszont a Felvidék nem fog most választani parlamenti „képviselőt” mert... de ez ne érdekeljen bennünket, inkább valami más, ami sokkal fontosabb zsidó szempontból.

A legtöbb ember, aki még hisz a logikában, azt hirdette és úgy értelmezte a magyarországi antiszemitizmust, amely 1919 óta több, kevesebb erővel mindig tombolt, hogy ennek legfőbb oka: a sok intellektuális pályán félbemaradt magyar keresztény értelmiséghez tartozó ember egzisztenciális problémája, amely azonban azonnal megszűnik és érdekelte revizió alá veszik álláspontjukat, mihelyt újra megnyílik előttük az uripályák lehetősége.

Ha a kicsi Magyarország fölös intellektusa újra mehet katonatisztnak, fősolgabíróknak, alispánnak, állomásfőnököknek, bírónak, meg általában közigazgatási pályákra, vasúthoz, megyéhez, városhoz, rendőrséghez és a többi biztos és magyar mentalitásnak megfelelő életpályákra, akkor megszűnik ez a társadalmi rákfene. Ime, mi történt? Felsőmagyarország révén több millió ember, sok város, község, föld került Magyarországhoz és az elhelyezkedési lehetőség esélyei nagyon is meggyarapodtak. Ennek dacára ebben a pillanatban úgy tombol az antiszemitizmus Magyarországon, mint soha és sehol. Felfokozódva a Felvidéken, melyre pedig sem az első, annál kevésbé a második zsidótörvény nem lett vonatkoztatva.

A felvidéki zsidóság abszolút jogegyenlőséghez volt szokva 1918-ig és 1919-től mind mostanáig. S mi történt?

## 5.

### A FELVIDÉKI ZSIDÓK KÉTSÉGBEESÉSE.

Ott járok-kelek közöttük és tartozom az igazságnak, hogy úgy érzik magukat ott zsidó testvéreink, mint a síralomházban. Az iparendélyek bevonva, az ügyvédi kamarák kiüldöztek magukból a zsidók nagyrészét, mindenféle pangás, kétségbeesés és reménytelenség. Kassán egyetlen nap alatt 300 iparendélyt vontak be, közöttük olyanoknak is, akiknek 40 éve volt ott iparuk. Komáromban 70 zsidó ügyvéd életlehetősége szűnt meg. Kassa ügyvédi kamarájának területén pedig 151 ügyvédé az ügyvédi kamarából történt kizárás folytán. A legtöbb kereskedőnek és iparosnak engedélye a legnagyobb bizonytalanságban, a közigazgatás utvesztőiben, egyes minisztérium íróasztalain és talán soha nem intéződnék el kedvezően. Oh Teremtőm, mennyi zsidó ember lesz nincstelen és mennyien vesznek el kenyerüket. Amí a magyarságnak öröm és boldogság kuforrása lett,

az a felvidéki zsidóknak siralom, mert talajvesztettek, existenciánélküliek lesznek máról-holnapra.

## 6.

A 72 ÉVES  
SÜKET ANYÓKA  
ÉS A TÖBBIEK.

Legrosszabb azok helyzete, akik nem csupán kenyerüket vesztik, hanem földönfutókká lesznek.

Ujabb rendelkezések értelmében — nem tudni hivatalos intézkedés-e ez, vagy egyes helyi hatóságok tulkapasai — de felhívják az egyes zsidó családfejeket és igazolni kell nekik, hogy 1851 óta laknak ott ősük. Ha ezt nem tudják igazolni, akkor megkérdik tőlük:

— Mikor akarnak visszamenni Galíciába?

És ha erre nem tudnak válaszolni, vagy azt állítják, hogy ők magyaroknak érzik magukat és 50-60 éve laknak ott ősük, akkor megkérdik, hogyha nem Lengyelország vágyaik netovábbja, akkor melyik világrészbe akarnak menni. Ausztrália, vagy Amerika, esetleg Palesztina, vagy Afrika?...

Egyik városkában felhívják egy szegény süket 72 éves egyedülálló öregasszonyt és megkérdezték, hogy hova akar menni? Alig értette, mit akarnak, de amikor rákiáltottak, hogy bizonyára Amerikába akar menni, hiszen ott vannak hozzátartozói, azt válaszolta, hogy igen-igen... mert naivságában úgy vélte, hogy erre rögtön megkapja a szükséges papírokat. Természetesen előbb lesz szegény a beregszászi temetőben, mint Amerikában. Mindenesetre választani kell mindenkinek „új hazát.” És klcsbb-nagyobb „nyomásra”, alá is írják egy deklarációt, amely szerint Kanadába, vagy a Fidji szigetekre akarnak 30 napon belül menni.

## 7.

SERÉDY  
ARANYVONATJA.

Ezt is láttam. Egy diszes vonatot állítottak össze, amelyre feltették Szent István király jobbát és Serédy Jusztinián hercegprímás és a pápai nuncius járnak a felvidéki és kérpétaljai városokban, ahol fellebogózza, este pedig fátylaszénével, kivilágítással fogadják őket. Az egyik vasárnap délután Ungváron, Munkácsos és Beregszászon végezték el a diszfelvonulást. Mivel azonban Beregszászon sok a református lakosság, az itteni egyház papja tiltakozott az ellen, hogy iveri résztvegyenek ebben a katolikus körmenetben. Sőt demonstrációképpen a többi fellebogózott és kivilágított házaktól eltérően a templomra és parochiára nem tette ki a lobogót. Erre nagy vita volt, hogy vajjon ez a szentistváni jobb egyházi, vagy nemzeti szimbólum? Mindenesetre a körmenet inkább egyházi voltát igazolta a pápai nuncius allandó kísérte, holott, ha ezek inkább nemzeti jellegű tartalmaznának, ott volnának a többi egyházak püspökei is. A zsidóság természetesen távol kell tartsa magát mindezekről a vitáktól és a legloyálisabban tesz eleget polgári kötelezettségeinek. Ezek dacára a zsidó templom udvarát, iskolákat, közintézményeket elrekkvirálják a katonaság számára, holott a régi, csehkek által épített nagyszerű kaszárnnyak és tisztviselői paloták üresen állanak, vagy illetéktelenek költöznek be.

Furcsa, hogy miért kell a kevésbé alkalmas zsidó intézmények helyiségeit felcserélni a katonai céloknak alkalmasabb férőhelyekkel... és miért kell egy nagy zsinagóga előcsarnokában éjszakára elszállásokat végezni? Nem hihető, hogy ez a katonai hatóságok rendelkezési alapján történnek. Valószínű, hogy valamelyik alantasabb közeg egyéni akciója hajtja végre e kilengéseket.

Nem tagadható, hogy nagyon nehezen szoktak bele a felvidéki zsidók ezekbe a vegzaturákba. Dolgoztak, küzdöttek eddig is, de emberi egyenlőség alapján, iparuk, ügyvédi, orvosi foglalkozásuk eredményeiben és lehetőségeiben bízva. Most nincsen talajuk többé. Ténferegnek uccákon és nem tudják, mit hozhat nekik a holnap. Kenyértelenek és csüggedtek. Igazi áldozatok. Nincsen semmi bűnük, amit fejükre olvashatnának és mégis nekik kell bűnhődni. Azok, akik pedig nincsenek az uccákon, otthon ülnek négy fal között és nem tudják, hogy merre kellene valóban menni, mert igazi zsidó tragédia az, hogy a népek harcában nincsen soha más és súlyosabb áldozat — mint a szerencsétlen zsidóság. Így van ez azon a vidéken is, amelyet bejártem és amelyről sokat fogok még tudni mondani... Hogyan élnek, mit várnak a jövőtől a felvidéki zsidók? Egy kis történelmi visszpillantás is — de ezekről majd legközelebb!

## Az Emigrations Departement egy agyonlőtt keresztény tisztviselője szerelmese volt Cionnak...

Edward Best a neve és tisztviselő a jeruzsálemi kormányzat bevándorlási hivatalánál. Ez a hivatal nem a zsidó könnyek felszáritója és nem a zsidó megbékélés szigete. Az itt működő hivatalnokok rubrikáznak, számokat írnak és életek sorsa felett döntenek akkor, amikor rideg paragrafusokra való hivatkozással letörlik azok reményét, akik be akarnak jutni Palesztinába. Edward Best is egyike ezeknek, akik rubrikáznak és végzik kötelességüket, az „előírások” és a londoni utasítások alapján. Nem tudjuk, hogy különbözött-e valamiben a többi tisztviselőktől. Nem tudjuk, hogy jobban érezt-e a szerencsétlenekkel szemben, mint többi kollégái. Nem tudjuk, hogy rideg hivatalnoki külső mögött volt-e jobban és többet érző emberi szív, mint a többieknek, akik íróasztalok mellett ülnek és amikor „nem”-et írnak egy-egy aktára, akkor eldöntötték szerencsétlen európai zsidó ezrek sorsát, akiknek egyetlen reménye volt a zsidók földjére való bejutás.

Mister Best, a brit kormányhatalom tisztviselője reggelente bement hivatalába, leült íróasztala mellé, elővette az aktákat és dolgozott. Amikor a hivatalos óráknak vége lett, vette kalapját és elment mint a többiek. Nem hihette senki, hogy szíve is van egy ilyen angolnak, aki élénkebben rezonálhat a neki idegen emberek szenvedéseire, mint a többieknek, akiknek semmi mást nem jelent ez az egész palesztinai tragédia, mint existenciát, pusztá kenyeret. De azt, hogy mit gondolt munkája közben, hogy milyen gondolatok fűtötték és izgatták, azt nem árulta el semmivel.

Mister Best-tel azonban szerencsétlenség történt. Az arabok nem csupán zsidókra lövöldöznek, hanem sokszor angolokra is tüzelnek. *Edward Best elesett. Hősi halált halt Givat-Saul-nál és temetését meggyászolták az angolok.* Gyászjelentését a szokásos érzélgős szavakkal írták meg. Meghalt egy hűség, pontos, lelkiismeretes, tehetséges tisztviselő. Tisztviselő — és semmi más.

De most már tudjuk, hogy mi játszódott le ennek a tragikus módon elhunyt angol tisztviselőnek a lelkében. Nem csak tisztviselő volt. Egy füzetet találtak Best lakásán. Ebben a füzetben kérvények szövege volt, amelyben részletesen megírta, hogy kik és milyen kérésrel fordultak az emigrációs hivatalhoz. És versek voltak benne. Költemények. A ridegnek látszó angol — költeményeket írt. Az emigrációs hivatal tisztviselőinek nem volt szüksége erre a kis füzetre. Becsomagolták és hazaküldték Best szüleinek Londonba. A szülőknek bizonyára nagyobb értéket jelentett ez a füzet, amelyben poémák voltak. A szerencsétlen szülők szorgalmasan lapozgatták, olvastatták ezeket a posthumus írásokat. Úgy érezték, hogy csak úgy ápolják a kegyeletet, amelyet irányában éreznek, ha nyilvánosságra hozzák ezeket az írásokat. Ezzel az emléket ápolják az elhunyt fiuknak, akit egy kegyetlen arab még kegyetlenebb golyója halálra sebezett. *Edward Best versei megjelentek és ezek a költemények a zsidó honvágyak, a zsidó reménytelen-reményeknek megnyilatkozásai.*



A zsidó nép, a zsidó ország, a zsidó múlt, a zsidó jelen és jövő, zsidó hontalanság, zsidó remények; ezek vezérmotívumai azoknak az írásoknak, amelyeket az emigrációs hivatal ridegnek látszó tisztviselőjének lelkét megihlettek. Sokat írtak angol írók és költők erről a témáról. Sokan feldolgozták. Már Shakespeare is adott nem nagyon szimpatikus hősének szájába errevonatkozólag költői és megható szavakat. Irt erről Richard Cumberland is, a zsidókkal szembeni igazságtalanságról és a zsidó kilátása-

lan reményekről. Irt erről Walter Scott is. Ebben a galériába került az elhunyt Edward Best is. Nem maradt utána gazdag irodalmi hagyatéka. *De ezek a költemények is tanuskodnak arról, hogy mennyi együttérzés volt benne, a zsidó vágyak és szenvedésekkel kapcsolatban.* Vannak benne dalok, amelyek átítatottak finom, halk lírával, mintha valami ima suttogása volna, de vannak benne versek, amelyekben erős szavak vannak, mintha vihar vonulna át a horizonton. Olyan versek, amelyekben *impulzív erővel tiltakozik az ellen, hogy ennyi igazságtalanság történjék egy szerencsétlen, üldözött néppel, a Biblia népével.* Karakterisztikus vonása ennek a kötetnek az is, hogy a zsidó tömegérzés megnyire összefügg Jeruzsálemmel. Kétezer évvel ezelőtt Jeruzsálemben volt a zsidó államuralom és Best sorai között még mindig ennek a régi zsidó dicsőségnek emlékei vibrálnak. Azóta csak tragédiák sorozata mindaz, ami a zsidóság körül lejátszódik. A zsidó nép és a régi jeruzsálemi dicsőség összetartoznak. Jeruzsálem egy szerencsétlen anya, aki boldog, ha réglátott gyermekét újra viszontláthatja. Ezek a poémák uralkodnak az angol tisztviselő írásaiban. Miszteriózis, hogy mennyire megértette azt a titkos kapcsolatot, amely a zsidó nép érzelmi világát összekapcsolja Jeruzsálemmel.

Jeruzsálemmel kapcsolatban írja, hogy milyen szívesen sétál éjszaka elhagyatott uccáin, s ahogy a falak beszélgetnek a zsidósággal, szomorúságról, bánatról és a zsidó nép szerencsétlen életéről. A kövekről, amelyek élnek és szenvednek. Hegyeiről a történelem leheletét érezni. Ez a város minden népnek szent, de a zsidó imák számára mindig nyitva állanak kapui.

Edward Best-et elfogta a zsidó érzések világa. Magával ragadta a zsidó főváros álma. A Har Hacofim című versében, a hegy tetejéről a moabita síkságra néz le. És újra érzelmek vihara dul lelkében.



De nem csupán Jeruzsálem a vezérmotívuma verseinek. Legérdekesebbek azok a versek, amelyek a mai zsidó szenvedésről szólnak. Az üldözött zsidók sorsa, akik ott állanak a partoknál és vágnak a régi földre. Versek, amelyek a zsidó hősiességről szólnak. Olyan költemények, amelyek nagyon szépen feldolgozzák a zsidó vágyakat és reményeket, a zsidó bajokat és fájdalmakat. Nincsen semmi erő, amely a zsidó élniakarás utjában állhatna huzamosabb ideig és ez a zsidó reményezés őt is magával ragadta. Hisz a zsidó Palesztina jövőjében és a zsidó nép eljövendő dicsőségében.

Edward Best tudja, hogy Palesztinában sok arab is él, tudja azt is, hogy Anglia nem mérgecsiníthat el az arab tömegekkel való viszonyát, tisztában van a kulisszák mögött folyó küzdelmekkel, de verseiben nem hagyja magát befolyásolni, itt szabadon engedti érzelmeit és teljes együttérzését mutatja a zsidó nép vágyaival kapcsolatosan.

— A tied, zsidó nép, ez az ország, a tied és senki másé! — ez a vezérmotívuma a könyvnek. *Itt éltek próféták, királyaid, itt éltek hősiés népi életek és itt fogtok élni ezután, ha lesz elég erőtök és kitartásotok, hogy küzdjete érte.*

Igy fogta meg ennek a földnek levegője Edward Best-et és titokban hangot is adott ennek az érzésnek. Ha életére nem tesz hirtelen pontot egy arab golyója, sohasem kerül napvilágra ez a verseskönyv, amely egy elhunyt angol ember érzelmeinek adott kifejezést.

Érdekes jelenség ez az elhunyt angol hivatalnok és ebből az is kiderül, hogy vannak még angolok a palesztinai tisztviselői karban is, akik együttéreznek velünk és a zsidó szenvedésekkel.



Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.

**Naptár 5699**

Péntek: Szivan 15, június 2.

Szombat: Szivan 16, június 3. 2 פרו

Heti szidra: כהעקוהך

Heti haftora: רני ושמהי

**Szombat kezdete:**

tízlet bezárás 7.55

gyertyagyújtás 8.17

Istentisztelet kezdete 8.25

Szombat befejezése 9.23

## A Fehér Könyv elkészett

Az angolok nem csálhatatlanok. Sőt mondhatnánk azt is, hogy inkább csálhatoznak, mint csálhatatlanok. Mindenesetre megállapíthatjuk, hogy ezzel a Fehér Könyvvel — elkéstek.

Elkéstek, mert a Balfour-deklarációt 22 évvel ezelőtt adták ki és ezt ma már nem lehet annulálni.

Elkéstek, mert ma már nem 80 ezer, hanem 500.000 öntudatos, hazájáért és otthonáért vérét áldozni kész zsidóval áll szemben.

Elkéstek, mert ma nem lehet több gettót csinálni abból az országból, amely egyetlen reménye a világ zsidóságának és ahol 30—40% zsidó él és abban a tudatban él, hogy vagy országot építeni, vagy meghalni!

Elkéstek az angolok, amikor uira egy zsidó gettót akarnak krealni, félvad és kulturálatlan arabok között. Elkéstek, mert a zsidóság ott miniatűrben ugyan, de önálló állami életre predesztinálva, él most is.

Elkéstek azzal a tervvel, hogy egy binacionális államot létesítsenek, ahol egyformán uralkodják arab és zsidó. Három évi nyugtalanság és husz esztendő angol uralom után ezt nem lehet megvalósítani.

Elkéstett Malcolm Macdonald, a 38 éves gyarmatiügyi miniszter, mert nem tudta felmérni azt a hatalmas erkölcsi erőművet, amelyet a bölcs és filozofus Balfour lord akkor létesített, amikor ő még rövidnadrágos ifjú volt és az etoni kollégium zöld gyepén rugta a rugbyt, vagy a footballt.

Elkéstett az angol impérium, mert nem lehet a történelem sekerét kilendíteni utjából és nem lehet egy ifjunak sem, mégha az miniszter is, hogy bármilyen teli tudó fuvásával is a viharral szembeszálljon.

Elkéstek az angolok, mert Palesztinából nem lehet soha többé független arab állam. Nem lehet, mert ebbe sem a világ, se ma jissav zsidósága soha nem tudná beleegyezését adni. Elkéstett az angol, amikor félig-meddig gentleman-nak adván ki magát husz éven át, most utszéli módon szegi meg adott szavát.

Nem lehet, egy arab államban zsidó gettót csinálni. Ezt megteheti egy 90 milliós nép ura, hogy gettót parancsoljon, de 700 ezer arab nem uralkodhat 500.000 zsidón. Mégha tizezer MacDonalddal áll is össze az egész Chamberlain családdal, Lady Astorral együtt. Az angol népben lehet vitalitás, de a zsidó életerő még nagyobb csodákra képes. Ezt az egész Fehér Könyv tragédiát lerázza magáról, mint Antheus, amikor a

földet érte válla. Uj erőre kapott a zsidóság, épen attól a földtől, amely egykor az övé volt és mert nincsen más megoldása, népi élete drán is a magáévá fogja ujra tenni.

Elkéstek az angolok, mert hiába akarnak egy Legislatív Council című parlamenti komédiát játszani, ha bármi is készülne a zsidók ellen, akkor ők mondanák ki a non cooperation-t.

Elkéstek az angolok, mert a zsidóság hatalmas nem-et fog kiáltani és sztrájkokkal, izolálással, az angol perfidia megvetésével, élesen és mindent elsöprően fogja kimondani és világgá ordítani százpercentes igazát.

Nem lesz a zsidóság soha „lojális” állampolgár egy arab többségű államban, amelyet Palesztina területén akarnak létesíteni. Mindenütt a világon hűséges és jó polgár kell legyen és az is! De ott forradalmár, erőszakos, tekintetnélküli erőt kell mutasson, mert nekünk nincs többé hovamenni. A Mars csillagzaton nem tudjuk, élnek-e emberek, ezen a földön pedig jogosan nem léphetünk fel, hogy az a mi tulajdonunk volt és az is kell legyen.

Elkéstek az angolok, mert öt független arab állam dacára, a zsidókat ettől is meg akarják fosztani. Ófelsege, az angol uralkodó nagytekintélyü, — de fascista érzelmü — kormánya nem fog megbirkózni ezzel a feladattal. Ezer De Valera és tizezer Ghandi támad majd Izraelben, s ahogy az ired megszerették függetlenségüket harccal, ahol Ghandi és hívei a non cooperationnal, ugyanugy kiverekszi majd a bátor zsidóság is a maga igazát.

Régebben rongyokból készült a papír, most a papírból csinálnak rongyokat. Ilyen rongy lesz a Fehér Könyv című diplomáciai remekmű, mert elsepri majd a Balfour-deklaráció néhány sora.

Elkéstek az angolok, amikor kijelentik, hogy csak mostantól fogva korlátozzák a bevándorlást. Hát mikor volt korlátlan? A török uralom nem volt mostoha? Az angol uralom nem volt az első perctől kezdve rosszulindult és számító? Nem állított állandó akadályokat az úba? Volt-e valaha is szívéllyes, jó és megértő? Soha, soha, soha!

Csak egyre van szükség, hogy a fehérkönyvi papírból ujra rongy legyen. Erőt mutatni, erőt, mert csak mi magunk tudjuk elhárítani ezt az „angol végzetet” utunkból. Ha erőt mutatunk, ha ellenállunk, ha összefogunk, akkor elűjja majd ezt a szél, ahogy annyi ilyen „remekművet” elhordott már az idők folyamán a történelem számumia. Ujra beigazolódott az a primitív közmondás, hogy csak enmaga segíthet az ember sorsán. Mi zsidók sem bizhatunk barátainkban sem. El-lenségeink szavukat állják, amikor kiirtásunk a programjuk, barátaink pedig cserben hagynak bennünket. De ha mi segítünk magunkon, akkor — az Isten is segíteni fog bennünket! Az isteni „Fehér Könyv” nem hagy bennünket sohasem cserben.

— SZÖGES DRÓTKERÍTÉS PALESZTINA PARTVIDÉKEN „AZ ILLEGÁLISOK” ELLEN. A Háboker című palesztinai napilap tudni véli, hogy a palesztinai kormány szögesdrótkerítés felállítását határozta el a palesztinai partvidéken az „illegális” bevándorlás megakadályozására. Ez volna a második „Tegart-fal.”

— MEGSZÜNT TEL-AVIVBAN A HITKÖZSÉG. Tel-Avivban megszűnt a hitközség. A kehilla beolvadt az irijába, a városba. A többi zsidó városban eddig is azonos volt a községi szervezet a hitközségével. Tel-Avivban sajátos helyzete következtében a közigazgatásilag Jaffához, de hitközségi szempontból a telaviv hitközséghez tartozó egyes külvárosok miatt más a gyakorlat. A vallási ügyek élén külön bizottság fog állani és a rabbik hatáskörét függetlenítették minden külső befolyástól.

## Megmérgezhető-e a szervezet egyszerű ételekkel is?

Igen! Ha a gyomor nem emészt rendszeren, ha a máj nem működik rendszeren. Mert tudvalevő az, hogy minden megevett étel emésztése alatt mérges anyagok is választódnak ki, amelyeket főleg a máj és vese hivatott méregteleníteni. Ha ezek megbetegszenek, akkor emiatt a szervezetben egy abnormális méreglerakódás képződik, salakok, savak meszesedések formájában, amelyek rendkívüli rombolásokat idéznek elő később szervezetünkben.

A világhírű amerikai Gastro-D. gyógyszer, amely ma már a gyomor-bajosok köz-kincsévé vált, főleg az emésztőszervekre bir rendkívüli hatással, normális állapotot teremt és a már fennálló gyomor-, bél-, vese- és májbetegedéseknél a legkitünőbb eredményeket érték el vele.

Gastro-D. kapható gyógyszer-tárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszer-tárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— MINDÖSSZE ÖT HACHSARATELEP MŰKÖDIK EGÉSZ NEMETORSZÁGBAN. A szeptember végén Németországban még fennálló 31 hachsaratelep közül ma már csak öt működik. Ezen az öt telepen ötszáz chaluc kap mezőgazdasági előkészítést. A náci hatóságok főleg a határvidéken fekvő hachsara-telepeket oszlatták fel. A napokban oszlatták fel a hatóságok a legutolsó ilyen mezőgazdasági előkészítő telepet, amely a dániai határ közelében fe-küdt. A városokban lévő mezőgazdasági iskolákat is ugyanaz a sors érte. — Egyidőben tárgyalások folynak az angol belügy-miniszteriummal ezer angolai ideiglenes bevándorlási engedély kibocsájtására azoknak a chalucoknak, akiket ily módon meggátol-tak mezőgazdasági felkészítésükben. Ezek a tárgyalások sikerrel kecsegtetnek. Valószínűnek látszik, hogy az engedélyeket a belügyminiszterium már a közeljövőben kiboc-sátja.

— JAHREITABLA aluminiumból, izléses, tetszetős kivitelben 1 személyes lei 150, kétszemélyes lei 250. Megrendelésnél héber dátum közlendő Boros papírkereskedés, Cluj.

— AZONNALI ENYHÍTÉSÉRE fájó testrészt azonnal dörzsölje be Diana sós-borszesszel.

— A HOLLAND KORMÁNY ERÉ-LYES ESZKÖZÖKKEL FOJTJA EL AZ ANTISZEMITA MEGMOZDULÁSOKAT. (Amsterdam.) Dr Goseling igazságügymi-niszter a holland parlament elé törvényja-vaslatot nyújtott be az antiszemita sajtó megrendszabályozása tárgyában, valamint szigorú szankciókat léptet életbe minden-nemü, a társadalom rendjét felforgatni akaró megmozdulásokkal szemben. A be-nyújtott törvényjavaslat értelmében az an-tiszemita agitációt két évi fogházzal sújtja és a lapok, amelyek antiszemita támadást intéznek és propagandát üznek, hat hónapra betilthatók.

Az ardeali zsidók találkozóhelye

**BERKOVITSNÉ**

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

**BUCUREȘTI,**

Str. Lipscani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátamögött. Postavámmal szemben  
Elsőrangú erdélyi konyha!

# A Szentföld zsidósága egységesen száll szembe a Fehér Könyvvel

A zsidóság sohasem fog beleegyezni a Fehér Könyv határozataiba, mely anyák és gyermekek meggyilkolásáért ad prémiumot a gyilkosoknak. — A tel-avivi, haifai, jeruzsálemi tüntetések. — Utcai harcokban több mint száz zsidó sebesült meg. — A megsebesült Abrahám Katzenelsohn, a Waad Leumi helyettes elnökének nyilatkozata. — A brit katonaság brutálisan járt el.

Tel-Aviv. — Amikor az angol kormány által kiadott Fehér Könyv a szentföldi zsidó tudomására jutott, spontán módon nyilatkozott meg a zsidóság elementáris felháborodása. Tel-Avivban Rokach Izrael polgármester vezetésével hatalmas demonstráció folyt le Tel-Aviv utcáin, amelyen 80.000 ember vett részt Rabbi Amiel és Rabbi Uziel főbikkal az élen. A nagy zsidó város valamennyi szervezete résztvett ebben a hatalmas tüntetésben, így az orvosok, ügyvédek, írók szervezete is. Az asszonyok csoportját Rokach polgármester felesége vezette. A feliratokon a következő állott: „Szívem a népemért! Véremet hazámért!” meg az, hogy „A Biblia a mi mandátumunk, Anglia nem tudja ezt megsemmisíteni!” végül „Győzni fogunk, mert vagy szabadság, vagy halál!” Több mint három óra hosszáig tartott a felvonulás és a gyűlések. Előbb imádkoztak az elhunyt hősök lelkiudvart, azután Rokach polgármester tartott beszédet, amelyben leszögezte, hogy a zsidóság sohasem fog beleegyezni a Fehér Könyv határozataiba, amely anyák és gyermekek meggyilkolásáért ad prémiumot a gyilkosoknak. A brit kormánynak nem fog sikerülni a történelem szekerét feltartóztatni. Nem lehet a legnagyobb angol államférfiak szavaival játékosan üzni és az elhunyt V. György angol király is több ízben megígérte a zsidó nép aspirációinak támogatását. Ennek az országnak mindörökké zsidónak kell maradni. Beszéltek még Ben Zion Mossinson, a Jewish Agency nevében, majd Zalman Rubaschov felolvasta a Waad Leumi tiltakozását. Sok ut vezet Palesztina felé. Egyetlen egyet sem lehet elzárni. Az új rezsimet csak halottak hekatombái fölött lehet megcsinálni. Az összegyűlt tömeg megesküdött, hogy minden erejével támogatni fogja az „illegálisok” partraszállását.

## A HAIFAI ZSIDÓ HITKÖZSÉG TILTAKOZÁSA AZ ANGOL KORMÁNYNÁL ÉS PARLAMENTNÉL

Valamennyi haifai zsidó ifjúsági szervezet együttesen gyűlést tartott az amfiteátrumban. A legélesebben tiltakoztak a szónokok a Fehér Könyv ellen. Egy fehér oszlopot állítottak fel, a Fehér Könyv szimbólumaként, amelyet aztán felgyújtottak. A technikum udvarán elégették a Fehér Könyv egy példányát a Hatikva éneklése közben. A zsidó hitközség táviratot küldött a főkormányzónak és a kormánynak, amelyben a haifai 55.000 főnyi zsidóság nevében — amely a város lakosságának többségét képezi — a legmélyebb megdöbbenését fejezi ki az angolok újabb Palesztina-politikájával szemben és azt a leghatározottabban visszautasítja. Ha a mandatárius hatalom elejti a zsidó állam érdekében kifejtendő politikáját, akkor ezzel lemondott a jogáról, hogy Palesztina fölött uralkodjék.

## A MIZRACHI TILTAKOZÁSA

A palesztinai Mizrachi szervezet proklamációt adott ki, amelyben kijelenti, hogy a vallásos zsidóság különösen fel van háborodva, mert a Fehér Könyv súlyos csapást jelent a zsidó vallásra is. A Tóra azt írja elő, hogy minden zsidó menjen Palesztinába. A bevándorlás lehetetlenné tévése, a Tóra parancsának megszegését jelenti. A Tóra előírja, hogy minden zsidó legyen lojális az államhatalommal szemben, de amikor ilyen súlyos arcucsapás éri a Tóra parancsait, akkor az ellensze-

güls szent kötelesség. Soha nem egyezhet bele a Mizrachi olyan politikába, amely a zsidóság történelmi jogait Palesztinára vonatkozólag kétségbevonja. Ez az ország a mienk — végzi a proklamáció — és az is marad örökké.

## AZ AGUDA PROKLAMÁCIÓJA

Az Agudasz Jiszroel is kiadott egy kiáltványt, amelyben azt mondja: A zsidó nép soha nem egyezik abba bele, hogy a bevándorlást és földvásárlást megakadályozzák. Addig nem nyugszik a zsidó nép, amíg egy egészen nagyszabású kolonizációval, amely az ország legtávolabbi pontjait is felöleli, nem valósul meg. Az ősök országát fel kell építeni és soha nem egyezik bele abba, hogy kisebbség legyen a zsidóság ezen a megszentelt földön. Csak szabad és független életre rendezkedhet be a zsidóság Palesztina földjén. Felszólítja az angol kormányt, hogy egy szegény, elhagyatott népet, mint a zsidó nép, ne taszítson el magától és ne legyen vele szemben igazságtalan. A „felvilágosodott és bibliakedvelő angol néphez fordulunk”, amely felelős azért, hogy nem tartotta be szavát.

## AZ UJCIONISTÁK DEMONSTRÁCIÓJA

A revizionisták is nagygyűlést tartottak az egyik tel-avivi zsinagóga mellett és „Le a kormánnyal” jelszóval a kormányzósági palota ellen vonultak. Több lövést adtak le a levegőbe. Leszakították az angol zászlót és a kék-fehéret helyezték helyébe. Majd benyomultak az épületbe és széjjelszórták az ottlevő iratokat. A rendőrség nem tudott urrá lenni a tömegen, ezért világító pisztollyal jelt adtak, hogy katonai erők jöjjenek segítségül. Eközben tűz ütött ki a kormányzósági épület több helységében és jelentős károkat okoztak. A rendőrség és revizionisták közötti harcban egy Holczer nevű rendőr megsebesült, a tüntetők közül pedig heten szenvedtek könnyebb és súlyosabb sérülést. Rokach polgármester megjelent a helyszínen Dubinsky-vel, a polgárőrség parancsnokával és egy kézitusába kerültek, amelynél számos ütés érte őket is a rendőrség részéről.

A déli kerület katonai parancsnoka ezután megjelent a városházán és közölte személyesen a polgármesterrel, hogy minden további zavargásért a város vezetését teszi felelőssé és rendkívül szigorú szabályokat léptet életbe. Elhatározta, hogy proklamációt bocsájt ki a város vezetésével karöltve, amelyben nyugalomra inti a lakosságot.

A Fehér Könyv megjelenése napján a jeruzsálemi bevándorlási departement házában öt gyújtóbomba explodált, amely nagyrészt összerombolta a berendezést. Később még hat fel nem robbant gyújtóbombát találtak az épületben. Majd számos bomba robbant még az épület különböző helyiségeiben.

## SÜLYOS UTCAI HARCOK JERUZSÁLEMBEN

Az angol kormány proklamációja után következő napon hatalmas uccai tüntetés zajlott le Jeruzsálem uccáin.

A jeruzsálemi tiltakozó felvonulás élén dr Isaac Herzog, Palesztina országos főrabbija haladt tóratekerccsel a kezében, amelyet Németszágból mentettek meg. Több ilyen megmentett tóratekeres volt még látható a menet élén haladók kezében. „Am Jiszrael chaj” (a zsidó nép él) dalát énekelte a felvo-

nuló tömeg és kórusban kiáltotta: „Nem veltük alá magunkat”.

Amikor a menet a Jewish Agency székházához érkezett, a csoportok megállottak és hosszasan éltették a cionista vezetőséget. Ezután a Jesurun templomba mentek, ahol Herzog főrabbi a szószéken darabokra tépte a Fehér Könyvnek egy példányát. A jelenet mély hatást gyakorolt az összes jelenlevőkre.

A tüntetők sulyos összecsapásra kerültek a sor a rendőrség és a tüntetők között. A harc közben

több mint száz zsidó sebesült meg, közöttük sok súlyosan is. 85 embert beszállítottak a Hadassa kórházba és huszat más kórházba. A sebesültek között vannak asszonyok és gyermekek is. Számos angol rendőrségi megsebesült, közöttük egy meg is halt. Több mint tízezer főből álló zsidó tömeg megjelent a Jaffa-uton levő kormányzósági (distrikt) épület előtt és kövekkel kezdték dobálni. A rendőrség parancsot kapott, hogy gummitokkal oszlassa szét a tömeget. Nemsokára Cion Square, amely a zsidó főváros modern üzletnegyede, a „senki földje” lett, ahol váltakozó szerencsével folyt a harc. Hol a tüntetők, hol a rendőrség lett urrá a helyzeten. A distrikt épület valamennyi ablakát és bejáratát széjjeltörték. Számos nyilvános telefonállomást is összetörték. A rendőrséget rendkívül sok kődobás érte. Végül drótsövény barrikádokat emelt a rendőrség és csak késő este sikerült széjjeloszlatni a tömeget. A Jaffa-utca az esti órákban a pusztulás képét mutatta. Mindenfelé uccai lámpák romjai, telefonfülkék romokban és teljes sötétség borult a városrészre. Az üres uccákon erős rendőri és katonai őrzérek cirkáltak.

## MEGRÁZÓ JELENETEK A KÓRHÁZAKBAN

A Hadassa kórházban megrendítő jelenetek játszódtak le. Tekintettel a rendkívüli körülményre, az udvaron, szabad ég alatt kötötték be a sebesülteket. Orvosok és ápolónők lázasan dolgoztak a kötözésen, hogy a súlyos sebesülteknek segítséget nyújtsanak. Abrahám Katzenelsohn, a Waad Leumi alelnöke is a sebesültek között volt. Ő nyilatkozott a JTA tudósítójának, amelyben a következőket mondotta:

— Ez az első eredménye a Fehér Könyvnek. Az angol katonaság és rendőrség elképzelhetetlen brutalitással járt el. A zsidók részéről egyetlen lövés sem dördült el. A tüntetők nem tettek egyebet, mint rettenetellenül ellenálltak és nem mozdultak helyükről. A rendőrség még az Egged-autobusztársaság remizébe is behatolt és az odamenekült embereket brutalizálta.

Ezen a napon késő este a rendőrség benyomult a hitközség épületébe, meg a rabbínatus épületébe is, ahol összetörték az összes ajtókat és berendezési tárgyakat és valamennyi iratot az uccára dobtak. Egyidejűleg a revizionista szervezet irodahelyiségeit is megtámadta a rendőrség, mindent összetört és a „Hamaskif” revizionista újság szerkesztőségét is teljesen összetörte.

Remat Jochanan kolóniát ezen az éjszakán a banditák megtámadták, de visszaverték őket. Kwucut Nekudat közelében egy zsidó asszonyt éjszaka álmában megtámadtak és megölték.

Abban az épületben, ahol a 17—35 éves emberek jelentkezése folyt le Tel-Avivban, összeütközésre került a sor. A revizionisták kövekkel dobálták meg a „Beth Brenner”-t és beakartak hatolni a házba. Amikor a polgári gárda tagjai ellenálltak, összeütközésre került a sor, amelynél 28-an megsebesültek. Két személyt súlyos állapotban a Hadassa kórházba szállítottak.

— MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace szálloda mellett.



# A Szentföld zsidósága egységesen száll szembe a Fehér Könyvvel

A zsidóság sohasem fog beleegyezni a Fehér Könyv határozataiba, mely anyák és gyermekek meggyilkolásáért ad prémiumot a gyilkosoknak. — A tel-avivi, haifai, jeruzsálemi tüntetések. — Utcai harcokban több mint száz zsidó sebesült meg. — A megsebesült Abrahám Katzenelsohn, a Waad Leumi helyettes elnökének nyilatkozata. — A brit katonaság brutálisan járt el.

**Tel-Aviv.** — Amikor az angol kormány által kiadott Fehér Könyv a szentföldi zsidó tudomására jutott, spontán módon nyilatkozott meg a zsidóság elementáris felháborodása. Tel-Avivban Rokach Izrael polgármester vezetésével hatalmas demonstráció folyt le Tel-Aviv utcáin, amelyen 80.000 ember vett részt Rabbi Amiel és Rabbi Uziel főbikkal az élen. A nagy zsidó város valamennyi szervezete résztvett ebben a hatalmas tüntetésben, így az orvosok, ügyvédek, írók szervezete is. Az asszonyok csoportját Rokach polgármester felesége vezette. A feliratokon a következő állott: „Szívem a népemért! Véremet hazámért!” meg az, hogy „A Biblia a mi mandátumunk, Anglia nem tudja ezt megsemmisíteni!” végül „Győzni fogunk, mert vagy szabadság, vagy halál!” Több mint három óra hosszáig tartott a felvonulás és a gyűlések. Előbb imádkoztak az elhunyt hősök lelkiudvart, azután Rokach polgármester tartott beszédet, amelyben leszögezte, hogy a zsidóság sohasem fog beleegyezni a Fehér Könyv határozataiba, amely anyák és gyermekek meggyilkolásáért ad prémiumot a gyilkosoknak. A brit kormánynak nem fog sikerülni a történelem szekerét feltartóztatni. Nem lehet a legnagyobb angol államférfiak szavaival játékosan üzni és az elhunyt V. György angol király is több ízben megígérte a zsidó nép aspirációinak támogatását. Ennek az országnak mindörökké zsidónak kell maradni. Beszéltek még Ben Zion Mossinson, a Jewish Agency nevében, majd Zalman Rubaschov felolvasta a Waad Leumi tiltakozását. Sok ut vezet Palesztina felé. Egyetlen egyet sem lehet elzárni. Az új rezsimet csak halottak hekatombái fölött lehet megcsinálni. Az összegyűlt tömeg megesküdött, hogy minden erejével támogatni fogja az „illegálisok” partraszállását.

## A HAIFAI ZSIDÓ HITKÖZSÉG TILTAKOZÁSA AZ ANGOL KORMÁNYNAL ÉS PARLAMENTNEL

Valamennyi haifai zsidó ifjúsági szervezet együttesen gyűlést tartott az amfiteátrumban. A legélesebben tiltakoztak a szónokok a Fehér Könyv ellen. Egy fehér oszlopot állítottak fel, a Fehér Könyv szimbólumaként, amelyet aztán felgyújtottak. *A technikum udvarán elégették a Fehér Könyv egy példányát a Hatikva éneklése közben. A zsidó hitközség táviratot küldött a főkormányzónak és a kormánynak, amelyben a haifai 55.000 főnyi zsidóság nevében — amely a város lakosságának többségét képezi — a legmélyebb megdöbbenését fejezi ki az angolok újabb Palesztina-politikájával szemben és azt a leghatározottabban visszautasítja. Ha a mandatárius hatalom eljött a zsidó állam érdekében kifejtendő politikáját, akkor ezzel lemondott a jogáról, hogy Palesztina fölött uralkodjék.*

## A MIZRACHI TILTAKOZÁSA

A palesztinai Mizrachi szervezet proklamációt adott ki, amelyben kijelenti, hogy a vallásos zsidóság különösen fel van háborodva, mert a Fehér Könyv súlyos csapást jelent a zsidó vallásra is. A Tóra azt írja elő, hogy minden zsidó menjen Palesztinába. A bevándorlás lehetetlenné tévése, a Tóra parancsának megszegését jelenti. A Tóra előírja, hogy minden zsidó legyen lojális az államhatalommal szemben, de amikor ilyen súlyos arcúcsapás éri a Tóra parancsait, akkor az ellensze-

güls szent kötelesség. Soha nem egyezhet bele a Mizrachi olyan politikába, amely a zsidóság történelmi jogait Palesztinára vonatkozólag kétségbevonja. Ez az ország a mienk — végzi a proklamáció — és az is marad örökké.

## AZ AGUDA PROKLAMÁCIÓJA

Az Agudasz Jiszroel is kiadott egy kiáltványt, amelyben azt mondja: A zsidó nép soha nem egyezik abba bele, hogy a bevándorlást és földvásárlást megakadályozzák. Addig nem nyugszik a zsidó nép, amíg egy egészen nagyszabású kolonizációval, amely az ország legtávolabbi pontjait is felöleli, nem valósul meg. *Az ősök országát fel kell építeni és soha nem egyezik bele abba, hogy kisebbség legyen a zsidóság ezen a megszentelt földön. Csak szabad és független életre rendezkedhet be a zsidóság Palesztina földjén.* Felszólítja az angol kormányt, hogy egy szegény, elhagyott népet, mint a zsidó nép, ne taszítson el magától és ne legyen vele szemben igazságtalan. A „felvilágosodott és bibliakedvelő angol néphez fordulunk”, amely felelős azért, hogy nem tartotta be szavát.

## AZ UJCIONISTÁK DEMONSTRÁCIÓJA

A revizionisták is nagygyűlést tartottak az egyik tel-avivi zsinagóga mellett és „Le a kormánnyal” jelszóval a kormányzósági palota ellen vonultak. Több lövést adtak le a levegőbe. Leszakították az angol zászlót és a kék-fehéret helyezték helyébe. Majd benyomultak az épületbe és széjjelszórták az ottlevő iratokat. A rendőrség nem tudott urrá lenni a tömegen, ezért világító pisztollyal jelt adtak, hogy katonai erők jöjjenek segítségül. Eközben tűz ütött ki a kormányzósági épület több helységében és jelentős károkat okoztak. A rendőrség és revizionisták közötti harcban egy Holczer nevű rendőr megsebesült, a tüntetők közül pedig heten szenvedtek könnyebb és súlyosabb sérülést. Rokach polgármester megjelent a helyszínen Dubinsky-vel, a polgárőrség parancsnokával és egy kézitusába kerültek, amelynél számos ütés érte őket is a rendőrség részéről.

A déli kerület katonai parancsnoka ezután megjelent a városházán és közölte személyesen a polgármesterrel, hogy minden további zavargásért a város vezetését teszi felelőssé és rendkívül szigorú szabályokat léptet életbe. Elhatározta, hogy proklamációt bocsájt ki a város vezetésével karöltve, amelyben nyugalomra inti a lakosságot.

A Fehér Könyv megjelenése napján a jeruzsálemi bevándorlási departement házában öt gyújtóbomba explodált, amely nagyrészt összerombolta a berendezést. Később még hat fel nem robbant gyújtóbombát találtak az épületben. Majd számos bomba robbant még az épület különböző helyiségeiben.

## SÜLYOS UTCAI HARCOK JERUZSÁLEMBEN

Az angol kormány proklamációja után következő napon hatalmas uccai tüntetés zajlott le Jeruzsálem uccáin.

A jeruzsálemi tiltakozó felvonulás élén dr Isaac Herzog, Palesztina országos főrabbi-ja haladt tóratekerccsel a kezében, amelyet Németországból mentettek meg. Több ilyen megmentett tóratekeres volt még látható a menet élén haladók kezében. „Am Jiszrael chaj” (a zsidó nép él) dalát énekelte a felvo-

nuló tömeg és kórusban kiáltotta: „Nem vedjük alá magunkat”.

Amikor a menet a Jewish Agency székházához érkezett, a csoportok megállottak és hosszasan éltették a cionista vezetőséget. Ezután a Jesurun templomba mentek, ahol Herzog főrabbi a szószéken darabokra tépte a Fehér Könyvnek egy példányát. A jelenet mély hatást gyakorolt az összes jelenlevőkre.

A tüntetők sulyos összecsapásra kerültek a sor a rendőrség és a tüntetők között. A harc közben

több mint száz zsidó sebesült meg, közöttük sok súlyosan is. 85 embert beszállítottak a Hadassa kórházba és huszat más kórházba. A sebesültek között vannak asszonyok és gyermekek is. Számos angol rendőr is megsebesült, közöttük egy meg is halt. Több mint tízezer főből álló zsidó tömeg megjelent a Jaffa-uton levő kormányzósági (distrikt) épület előtt és kövekkel kezdték dobálni. A rendőrség parancsot kapott, hogy gummitokkal oszlassa szét a tömeget. Nemsokára a Cion Square, amely a zsidó főváros modern üzletnegyede, a „senki földje” lett, ahol váltakozó szerencsével folyt a harc. Hol a tüntetők, hol a rendőrség lett urrá a helyzeten. A distrikt épület valamennyi ablakát és bejáratát széjjeltörték. Számos nyilvános telefonállomást is összetörték. A rendőrséget rendkívül sok kődobás érte. Végül drótsővény barrikádokat emelt a rendőrség és csak késő este sikerült széjjeloszlatni a tömeget. A Jaffa-utca az esti órákban a pusztulás képét mutatta. Mindenfelé uccai lámpák romjai, telefonfülkék romokban és teljes sötétség borult a városrészre. Az üres uccákon erős rendőri és katonai őrzérek cirkáltak.

## MEGRÁZÓ JELENETEK A KÓRHÁZAKBAN

A Hadassa kórházban megrendítő jelenetek játszódtak le. Tekintettel a rendkívüli körülményre, az udvaron, szabad ég alatt kötötték be a sebesülteket. Orvosok és ápolónők lázasan dolgoztak a kötözésen, hogy a súlyos sebesülteknek segítséget nyújtsanak. *Abrahám Katzenelsohn, a Waad Leumi alelnöke is a sebesültek között volt. Ő nyilatkozott a JTA tudósítójának, amelyben a következőket mondotta:*

— Ez az első eredménye a Fehér Könyvnek. Az angol katonaság és rendőrség elképzelhetetlen brutalitással járt el. A zsidók részéről egyetlen lövés sem dördült el. A tüntetők nem tettek egyebet, mint rettenetellenül ellenálltak és nem mozdultak helyükről. A rendőrség még az Egged-autobusztársaság remizébe is behatolt és az odamenekült embereket brutalizálta.

Ezen a napon késő este a rendőrség benyomult a hitközség épületébe, meg a rabbinárus épületébe is, ahol összetörték az összes ajtókat és berendezési tárgyakat és valamennyi iratot az uccára dobtak. Egyidejűleg a revizionista szervezet irodahelyiségeit is megtámadta a rendőrség, mindent összetört és a „Hamaskif” revizionista ujság szerkesztőségét is teljesen összetörte.

Remat Jochanan kolóniát ezen az éjszakán a banditák megtámadták, de visszaverték őket. Kwucat Nekudat közelében egy zsidó asszonyt éjszaka álmában megtámadtak és megölték.

Abban az épületben, ahol a 17–35 éves emberek jelentkezése folyt le Tel-Avivban, összeütközésre került a sor. A revizionisták kövekkel dobálták meg a „Beth Brenner”-t és beakartak hatolni a házba. Amikor a polgári gárda tagjai ellenálltak, összeütközésre került a sor, amelynél 28-an megsebesültek. Két személyt súlyos állapotban a Hadassa kórházba szállítottak.

— M<sup>RT</sup> VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace szálloda mellett.



## Két kikeresztelkedés margójára...

Mit mondjunk? Tragédiák ezek? Vagy valami más, amire még nem találtunk szavakat? Ha nem is drámák, de semmiesetre sem vígjátékok. Olyan életszaguk, olyan közülünk való, hogy nem irhatunk róluk másképpen, mint a napi-krónikás szemével.

Kikeresztelkedés. Ez most „divatos.” Különösen olyan helyeken, ahol a legutóbbi évtizedekben a hitközségek lekipásztorai nem helyeztek másra nagy súlyt, mint arra, hogy „spritualizálják” a zsidóság vallási lényegét. Ezért lett az ifjuság vallástalan, sőt istentelen, minden tradíciót lábbal tipró és végül az első szellőre kikeresztelkedő.

A Tóraadás ünnepén történt egy nagyváradi templomban. Nem sokan hallották, nem sokan látták. Egy ismert, köztiszteletben álló apa fordult a közelállókhoz és a következőket mondotta:

— Hetvennégy éves vagyok, nem tudom meddig élek még. De azt már most tudom, hogy két fiam van és mind a kettő kikeresztelkedett. Nem lesz, aki kaddist mondjon felettem. Eltávoztak a zsidó élettől, elhagyták az ősi vallást, amelyhez én annyira ragaszkodom. Ezt a zsidótlanság szellem tette, amelyben nevelkedtek, az iskolában és a lekipásztorok sem állották útját annak, hogy ez a tragédiám be ne következzen. Ezért van sok kikeresztelkedés mostanában Nagyváradon, mert nincs semmi és senki, aki ezeket visszatartsa.

A különben cinikus, okos és élénk vitalitású 74 éves ember szemeiből jöttek a könnyek. Megsíratta önmagát, lelkileg elmondotta maga fölött azt a kaddist, amelyet fia, hohasem fognak elmondani. Mondjuk azt, hogy a nevelésben volt az egyik főök? Mondjuk azt, hogy sokban igaza is van a könnyező embernek? Mit mondjunk neki Sevot reggelén, amikor fenn a Tórából olvasnak örökérvényű szavakat?

Itt nincsen és nem is lehet vigaszt mondani, mert erre nincsen feloldás és nincsen megértés. Hova is jutott volna a zsidóság, ha ilyenlétét „megértett” volna valaha. De a síró apa nem is részvétet kért. Tudja ő, hogy ilyesmiben nincsen megértés. De mégis sajnáltuk ezt az apát. Ha tőle függött volna, bizonyára nem keresztelkedtek volna meg gyermekei. Bár ki tudja, nem-e volt időszak, amikor a „karrier” érdekében nézte ezeket a bünöket. De hol a karrier? Elkésett az „éji homályban,” s nem maradt egyéb, mint az apai könnyek...

Aminthogy furcsa és groteszk az a kikeresztelkedés is, amely a pünkösdet követő szombatán játszódott le a nagyváradi Notre Dame de Sion-ban. Egy várakörnyéki ügyvéd keresztelkedett ki családjával, szintén a leányaik karrierje érdekében. Vajjon mi lehet egy leány karrierje, ha keresztény lesz?

### Megszabadulhat

a ruhájáráráhulló kellemetlen fejkorpától, ha

## „HEINRICH”



## PETROL- szappant használ.

Megszünteti a  
hajhullást és  
korpázást.

Elérhető minden  
szaküzletben

Elveszi majd egy „rendes” ember? Bár éppen ebben a családban történt, hogy egy kereszténnyé lett leányt egy rendes zsidó vett el. Vajjon a sirban fekvő volt ortodox nagypapa nem kísérti az ujkeresztény gyermekét és unokáit... Vajjon nem-e kerülnek ezek a notre dame-ben megkereszteltek vissza még a zsidókhoz? Mert hisz más nem nagyon veszi el őket... mert a fajtörvények szigorúsága ugysem nézi el nekik ezt a bűnüket. Miért kergetik a délibábót? A boldogság kékmadara sem bizonyos, hogy akkor fog fejük felé szállni, ha kereszt csüng a nyakukban. Talán a kikeresztelkedett asszony édesanyja boldogabb volt a péntek esti gyertyák mellett, meg a zsidó milliőben. Milyen jó, hogy a boldogságot nem lehet így megvenni. Hiszen ha így volna... ellenben a síró öregember fia 30 éves korában is az

## A csehek csak német erőszakra nyomják el a zsidókat

Egy Párisba érkezett szemtanú szerint, a cseh-morva protektorátus területén a zsidók elleni intézkedéseket a csehek lehetőleg szabotálják. Hiába akarják a németek egyszerűen lehetetlenné tenni a zsidókat, a csehekben nem találunk ebben segítőtársakra. Csupán a prágai ügyvédi kamarában hozták be az árjaparagrafust, de másutt seholsem. Az üzletekre hiába írják ki, hogy zsidó üzlet és hiába szolítják fel bojkottra a lakosokat, a csehek nem bojkotálják a zsidókat. Sőt, a prágai nyilvános helyiségeket is látogathatják a zsidók, csupán egy kávéházra írták ki: „zsidók nem kívánatosak”. A zsidók azonban mégsem járnak nyilvános helyekre, mert nem akarnak találkozni gyűlölközőkkel. A prágai német garnizon elég szemléletes, de az ottlevő, vagy a Németországból átközölt SS. legények adott lehetőség szerint inzultálják a zsidókat. Különösen azokban a városokban tűrhetetlen a helyzet, ahol sok német lakik. A csehek általában szimpatizálnak még most is a zsidókkal és mert tunkretételük egyik eszközét látják a zsidók elleni harcban is, azért nem tesznek eleget a heccelődések által előírt zsidóellenes normáknak. A csehek nemcsak papíron voltak demokraták, hanem lelkük mélyén is, amit mostani viselkedésükkel is bizonyítanak.

Sok helyen a rohamosztagosok felgyújtották a templomokat, így Brünnben is, amikor a templom égett, sok cseh imádkozott és megrendüléssel néztek a lángok felé. Sok zsidót elfogtak a németek, akiket később szabadonbocsájtottak. De sokan koncentrációs táborba kerültek, ahonnan munkatáborokba viszik őket 60 éves korig. Így ilyen munkatábor létezik Karlsbadban is. Pilzenben az üzletek teli vannak bojkottra felhívó plakátokkal, de a bojkottot csak a németek gyakorolják. A csehek nem.

Brünn környékén volt egy emigrációs tábor, ebből koncentrációs tábort létesítettek az új urak. Az emigrációs hivatalokat beállították, még a Hicem irodáit sem nvították meg. Azt akarják, hogy a kivándorlás kérelmét újra szabályozzák a protektorátus területén, s addig nem akarnak kiengedni onnan még olyanokat sem, akiknek minden irattal rendelkező részére sem adják meg a kivándorlást s ezért kiestek a kvótából, s csak júliusban kerülhet a sor elindulásukra, ha akkor megengedik. Ugy tesznek, mint Németországban. Sem ott nem hagyják élni őket, sem pedig ki nem engedik őket.

Mindenesetre vigasztaló az a jelenség, hogy Prágában a cseh iparosok gyűjtést indítottak a tönkretett zsidó szabók és cipészek részére, hogy mentesüljenek a nyomortól. Általában a csehek emberségesek és ha

### Megoldották

### a zsiros arc bőr problémáját.

A zsiros, pattanásos arc bőr igen gyakran a helytelen puderkeverékek használatának eredménye. Nemcsak a zsiros arc bőre oka ismeretes ma már, hanem eltüntetésének módja is.

A SULFAMYL-puder mikroszkopikus eloszlású tartalmánál fogva megszünteti az arc zsiroságát és pattanásait. Az arcot üdév és bársonyossá teszi. Ejjelre kitűnő szolgálatot tesz a SULFAMYL-arckrém.

élet legelején áll, — keresztény létére — ezek a most áttért leánykák is lehetnek azért még „keresztény gépirókissasszonyok.”

tőlük függne, bizonyára egyetlen zsidó törvényt sem léptetnének életbe. Azonban Berlinből dirigálják őket, s nem tudnak mit tenni. Elvégre nem fogják azért a gyűlöletet fokozni, amit a németek éreznek irányukban. Viszont ők is halálosan gyűlölik a németeket, ami érthető és természetes is. Függetlenül boldog nép volt s most uira vazallus lett, amibe nem fognak belenyugodni sohasem. Ezért éreznek a zsidókkal is, akik szintén üldözöttek. Sőt a legüldözöttebbek és legszerencsétlenebbek minden nép közül...

### LEGIDEÁLISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ

epehajtó a dr Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor és belfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.— Lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— NAGY TILTAKOZÓ GYÜLEST RENDEZTEK AZ UJCIONISTÁK NAGYVÁRADON, ÉLESDEN ÉS NAGYBÁRÓDON. Vasárnap este a nagyváradi Modern Színház hatalmas termében több mint 800 ember jelenlétében tartották meg a nagyváradi ujcionisták tiltakozó meetingjüket az angol Fehér Könyvvel szemben. Leitner Zoltán, az ujcionista szervezet erdélyi elnöke nyitotta meg a gyűlést és változta az angolok eddig kétszínű, most már azonban egyszínű, de zsidóellenes politikáját, amely nagy tragédiát jelentene a zsidóság számára, ha megvalósulna. Össze kell fogni az egész világ zsidóságának, hogy ezt megakadályozza. Üdvözölte a jelenlevő illusztris vendégszónokot, dr Friedmann József szatmári főrabbit, aki több mint egy órán át fejtette ki ragyogó elokvenciával nézetét, amely százperentes ujcionista szemszögből nézi az eseményeket. A főrabbi szavai lenyűgözték a közönséget és többbizben szaktotta félbe fergetes tapsvihar. A kiváló szónoknak Leitner Zoltán elnök köszönte meg előadását, utána Farkas Ferenc erdélyi részti főtitkár felolvasta a határozati javaslatot, amelyet eljuttat a tiltakozó gyűlés a bukaresti angol nagykövet utján az angol kormányhoz. Táviratot küldtek még Gafencu külügyminiszterhez, amelyben kéri a zsidóság támogatását a palesztinai emigrációval kapcsolatban. A gyűlés emelkedett hangulatban ért véget a Királyhimnusz eléneklésével. — Másnap Báródon és Élesden volt tiltakozó meeting, amelyet az illető helységek zsidóságának nagy érdeklődése mellett tartottak meg, Leitner Zoltán, Farkas Ferenc és a Brit Nasim Leumiot megbízásából Farkas Ferencné vett részt.

## Kétszáznyolc éve teljesíti magasztos hivatását a nagyváradai Szentegylet

Fejlődik a nagymultu kórház, épül az új aggokháza. — Hét milliós évi hűdszével dolgozik a Chevra Kadisa.

Ma, amikor világszerte a zsidó intézmények — sajnos — nagyrészt tönkremenek részben a külső nyomás, másrészt a zsidó tömegek leszegényedése folytán, mondhatni fehér holló számba megy a nagyváradai Szentegylet, amely csaknem két évtizede folyton csak fejlődik és egymásután teremti meg az emberszeretetek legszebb bizonyítékait. A nagyváradai Szentegylet, mint Erdély legrégebbi intézménye, május 28-án tartotta 208-ik évzáró közgyűlését. Ez a mintaszerűen vezetett intézmény több, mint 7 milliós évi költségvetéssel dolgozik. Ezeknek adja vissza egészségét a Szentegylet által fenntartott hatalmas mintaszerű kórház és nyugalmat, otthont biztosít a zsidóság veteránjainak az általa fenntartott aggokházában.

Az évi, csaknem 300 zsidó halottnak az előírások szerinti eltakarítása és a kegyeletes érzés istápolása még egyik legnagyobb és legszentebb zsidó kötelessége a Chevra Kadisa.

Leitner Lázár elnök, aki csaknem két évtizede dolgozik az intézmény élén, mint annak elnöke fáradhatatlan ügyszere-tel és igaz zsidó szívvvel munkálkodik azon, hogy a nagymultu nagyváradai Szentegylet nem csupán a régi kereteket tudja fenntartani, hanem dacolva a mindrosszabbá váló gazdasági helyzettel, a további gyors fejlődés útján vezeti ezt a mintaintézményt. Olyan általános közbizalom letéteményese Leitner Lázár elnök, annyira érzi a zsidó társadalom, hogy korát meghazudtoló szorgalma és lelkesedése csak oda irányul, hogy minél nagyobb tegye a Szentegyletet és fejlessze annak intézményeit, — hogy az előterjesztett kórházi zárszámadást és az 1939. évi költségvetési előirányzatot minden úta nélkül elfogadta a közgyűlés.

Jelenleg a mintaszerű és folyton tökéletesedő kórházban, amelynek élén hiváló orvosi kar működik, egy új, Philipps gyártól Belgiumból beszerzendő Röntgen készülék felszerelése van folyamatban, amely a legmodernebb és Nagyváradon még nem létező tökéletes készülék lesz. A költségek fedezéséről a Teala kórház támogató egyesület és a Szentegylet közösen gondoskodik. Ez a modern Röntgen hiányzott még a kórház tökéletes felszereléséhez, ugyanannyira, hogy mostantól a zsidókórház a legnagyobb világvárosi kórházakkal, sőt szanatóriumokkal is felveheti hygiéna és más szempontból is a versenyt.

Vannak a zsidókórháznak különböző osztályai, amelyek teljesen szanatóriumszerűek és amellet — amint az elnök ezt mindig kiemeli — főfeladata az, hogy a szegény, nincstelen betegeken segítsen, azok gyógyulásán dolgozzék.

Leitner Lázár elnök bejelentette, hogy az új aggokháza, amely egészséges helyen, a kórháznak a Körösre nyíló részén terveztett, ma már építés alatt van. A többmilliós építkezés első része remélhetőleg az őszre készen is lesz. Ezzel kapcsolatosan több nagyobb alapítvány is létesült már, azonban a felszereléshez még újabb áldozatkészségre van szükség és ezért bejelentette az elnök, hogy egy úgynevezett „téglakció” fognak lefolytatni. Számít a vezetőség a nagyváradai és környékbeli zsidó társadalom áldozatkészségére, amely a több, mint két évszázados fennállás alatt sohasem hagyta cserben ezt a nagyszerű intézményt.

A nagyváradai kórház és aggokháza soha nem fordult különböző akciókkal az erdélyi

zsidóság távolabbi centrumai felé, hanem a maga erejéből vivta ki azt a magas nívót, amelyen most áll. Még a külföldi zsidóságot sem vette igénybe, mert mindig bizott önérejében, amiben most sem csalatkozhat, ha a váradai zsidóság továbbra is megmutatja áldozatkészségét.

Az elnök a közgyűlés végeztével köszönetet mondott fáradhatatlan munkatársainak, akik szorgalmasan dolgoznak évek óta ezen a poszton. A közgyűlés végeztével sokáig éltették az elnököt és a Szentegylet többi vezetőit, akik harmonikusan és zsidó intézményeknél ritkaságszámba menő egyetértésben működnek ennek a humanisztikus szép intézménynek továbbfejlesztése érdekében.

Játszának bizalommal  
a Loteria de Stat

**COLECTURA OFICIALA**-nál

FŐELÁRUSÍTÓHELY:  
Cluj. Reg. Maria 46.

ORADEA, B-dul Regele Ferdinand 11.

— DR SCHIFF ERNŐ HALALA. A nagyváradai társadalomnak nagy halottja van. Meghalt dr Schiff Ernő, akiről nyugodtan állíthatjuk, hogy világhírű volt. Gyermekgyógyász, olyan, amilyen csak talán világvárosokban található. Hetvenhat éves volt és egész életét a gyógyításnak szentelte. Gyermekek ezreinek mentette meg

életét és messzi földön, ha nagybeteg gyermek volt a háznál: nyugodtan mondták a szülők: „megyünk dr Schiffhez.” Neve fogalom volt. Több, mint ötven évig működött az orvosi pályán és ez a fél évszázadnyi nagy idő mind a munkáé volt, a legszebbé, amit halandó ember tehet. Segíteni ártatlan beteg gyermekeken, visszaadni a szülőknek a legdrágábbat, amije van. Dr Schiff Ernő általános tiszteletnek és szeretetnek örvendett pályatársai és az egész társadalom előtt. Halála mélységes részvétet keltett. A zsidó közéletben úgy, mint az általánosban sem, — vett részt, bár vallásos családból származott. De mélyen érző zsidó szíve volt, amit szegény gyermekek betegágyánál mutatott meg. Két fia gyászolja, özvegyén kívül. Egyik fia egyetemi tanársegéd volt a berlini gyermekgyógyászati klinikán, ahonnan a nemzeti szocialista éra óta távozni kényszerült és most egy amerikai egyetemen működik és egy nagy gyermekkórház igazgató főorvosa. Másik fia, Schiff Ödön ismert zene-művész, aki egy vonósnegyessel több ízben bejárta egész Európát. Dr Schiff Ernő halála nagy vesztesége a nagyváradai társadalomnak, amelyre jellemző, hogy a nem zsidóbarát katolikus nagyváradai napilap is a legmelegebb hangon parentálta el a kiváló férfit.

Minőségben  
árakban  
izlésben

**SZÖVEI**

különlegességeink vezetnek!  
Dus választék! Szolid kiszolgálás

**Havas és Grünfeld**

posztóáruház  
Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kishidő)

**VULCAN**

Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 1

legolcsóbban árusít  
**aktatáskát**  
**iskolatáskát**

Egy nagy esemény! ♦ 1939. június 15-én

**A 4-ik osztály nagy húzása**

A sorsjegyeknek több mint a fele nyerő lesz:

4	nyeremény	... ..	à	6 millió Lei
36	nyeremény	... ..	à	1 millió Lei
50	nyeremény	... ..	à	200.000 Lei
480	nyeremény	... ..	à	100.000 Lei
40.000	nyeremény	... ..	à	3.636 Lei

stb., stb. 250 Leivel azok is résztvehetnek a húzáson, akik a jelen Sorsjáték elején nem játszottak.

Kérjenek az elárusítóhelyekről felvilágosítást.

**LOTERIA DE STAT**



## Hétfől hétre

London. — A zsidó távirati iroda értesülése szerint az angol belügyminiszter hajlandó ideiglenes bevándorlási engedélyt adni ezer cseh protektorátusbeli chalucnak mezőgazdasági felkészültségük tökéletesítése céljából. Állítólag a németországi chalucok számára is kibocsátanak 500 ilyen engedélyt.

Jeruzsálem. — A hivatalos statisztika szerint 1938 végén 411,222 zsidó élt Palesztinában. Az összlakosság 28,6%-át tették ki. A halálesetek száma 8241 volt. A leggyakoribb halálok a tüdőgyulladás. A zsidó születések száma 10,565 volt a tavalyi 11,109 születéssel szemben. — A KKL két új telepet létesített Felső Galileában, mind a kettő az Ussiskin telephálózat egy-egy szeme. Daphne az egyiknek, Chan-a duver a másiknak neve. Mindkét területet órák lefolyása alatt szállították meg a zsidó telepesek. Barakok, víztartályok, védőfal egy-kettőre készen állottak. Másnap megkezdődött a traktorok munkája.

Moszkva. — A napokban volt az ötödik évfordulója a biro-bidzsáni önálló zsidó körzet proklamálásának. Ez alkalomból nagy ünnepséget rendeztek, amelyen résztvettek az összes helyi szervezetek, valamint az országrész gazdasági és kulturális szervezetei.

Bécs. — Bécsből származó hír alapján Varsóban úgy tudják, hogy a német hatóságok szabadlábba helyezték dr. Desider Friedmann, a bécsi zsidó hitközség volt elnökét. Ismeretes, hogy Friedmann doktor egyike azoknak a vezető zsidó személyiségeknek, akiket a náci hatóságok Ausztria annexiója után azonnal letartóztattak és gyűjtőtáborba utaltak. Friedmann dr. hónapokig volt Dachau foglya, majd szabadlábba helyezték és újból letartóztatták. Ujabb szabadon bocsátásáról még nem érkezett megerősítő híradás.

Berlin. — A stettini nemzeti szocialista lapok nagy örömmel regisztrálják a hirt, hogy a Schneidemühli bíróság a napokban hat hónapi börtönrre ítélte az 51 éves Herz Wilzig nevű zsidót, aki az elmúlt év novemberében három kecskét vágott le és ezzel a vágatási tilalom ellen kihágást követett el.

New-York. — Newyorkban a napokban bizottság alakult Allocations Committee címen az azai a feladattal, hogy ossza szét az azoknak a pénzeknek jelentős részét, amelyek legutóbb három akció során összegyűltek. A három kampányt az United Jewish Appeal, továbbá a Joint Distribution Committee és az United Palestine Appeal folytatta le. Az új bizottság tagjai: rabbi Solomon Goldmann Chicago, rabbi Abba Hillel Silver Cleveland, Henry Ittleson Newyork, Albert D. Lasker Chicago és Louis E. Kirstein Boston. — A newyorki legfelsőbb bíróság tagja I. Wasservogel, egy esetből kifolyólag úgy ítélkezett, hogy a szudetavidéken zsidó cégekhez kinevezett náci biztosságok számára nem létezik Amerikában területen kívüli jog, ennél fogva ezek az urak amerikai cégtől követeléseket nem hajthatnak be. E döntvény alapján az S. S. Stein newyorki cég utasítást kapott, hogy 35.390 dollár tartozását Edmund Stern saazi kereskedő kapja, ne pedig a céghez beutalt náci biztosság. A cég tulajdonosai Franciaországban élnek, a követelést tehát ők kapják.

Oszló. — Norvégia közvéleményét rendkívül kinosan érintette néhány hónappal ezelőtt az a tény, hogy Oslo házainak falait rengeteg antiszemita szövegű falragasz lepte el. Az egyik ilyen falragasz az „Örök zsidó” című német kiállításban bemutatott zsidó karikatúráját ábrázolta. Kiderült, hogy a plakátot nem norvég nyomdában állították elő és azt egy Alf Maria Ambel nevezetű asszony hozta „külföldről”. Sund norvég ügyvéd magánvádjára, most a norvég államügyészség is vádat emel Ambel asszony ellen.

Sanghai. — Victor Sasoon közlése szerint ezideig 10.000 európai menekült tartózkodik Shanghai-ban. Előreláthatólag az év végéig a shanghaii menekültek száma 30 ezerre emelkedik. A menekült segélyező szervezeteket aggasztja a sok menekült elhelyezése és félt, hogy lakáshiányban rengetekek az utcákon lesznek kénytelenek aludni.

Róma. — A Popolo d'Italia emlékezteti az olasz zsidókat, hogy kötelesek vagyonukat lajstromoztatni és ezzel kapcsolatosan közli, hogy a kormány a közeljövőben ellenőrző hivatalt létesít eme vagyonok lajstromozására. A likvidációs intézet költségvetése számára 20 millió lírát engedélyeznek.

A TEMESVAR GYÁRVÁROSI ORT. IZR. HITKÖZSÉG a napokban tartotta rendes évi közgyűlését Schönbrunn Adolf elnöke mellett. Az elnök üdvözölte a nagy számban megjelenteket és meleg szavakkal méltatta a rövid idő előtt elköltözött Friedmann Ferenc volt hitközségi elnök 20 év alatt kifejtett önzetlen és nagyarányú működését. Friedmann elnöksége alatt létesült a háromnegyedmilliósi rituális fürdő több imaház és más intézmény. Schönbrunn elnök indítványozta, hogy Friedmann Ferencet hervadhatatlan érdemeire való tekintettel örökös diszelnöknek válasszák meg, amit a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel el is fogadott. Ezután következett a vezetőség és választmány megválasztása. A közgyűlés új elnöknek Schönbrunn Adolfot, aki 12 év óta mint a hitközség alelnöke működött, egyhangúlag választotta meg. Alelnökök: Kohn Hugó és Abrahamsohn Leó; Gondnokok: Krieger Efraim, Schönbrunn Jakob, Weinberger Márkus, Róth Arnold; Pénztáros: Simon Bezael; Ellenőr: Pinkesz Antal. Gazda: Grünberger Dávid; Talmud Thora elnök: Rosenberg Mózes; Gazdasági bizottság: Menczer Ede, Singer Hermann, Fried Ignác, Fischer Mór; Választmány: Neustadt Adolf, Hoch József, Teszler Ignác, Grünberger Hersber, Pinkesz Dávid. Rosenberg Jakob, Schönbrunn Fülöp, Kupferstich Dezső, Stern Melech, Klein Márton, Schmerler Sije, Glancz Lipót, Klein Izráel, Grünberger Lipót, Teszler Salamon, Weisz Sije, Davidovics Mór; Talmud-Thora Bizottság: Gondnokok: Simon Bezael, Pinkesz Antal; Pénztáros: Gancz Jakob, Ellenőr: Teszler Salamon; Gazda: Grünberger Chaim. Schönbrunn Adolf meleg szavakkal köszönte meg az iránta tanúsított bizalmat. Ezután Szofer Hermann főrabbi üdvözölte a megválasztott új vezetőséget és méltatta a távollevő Friedmann Ferenc diszelnök érdemeit, akinek a gyárvárosi ort. izr. hitközség annyit köszönhet.

— ÁRVÁK SZOMBATJA. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó egyszere évente felhívással fordul Erdély valamennyi zsidó hitközségéhez, hogy az árva és szegény gyermekek nyaraltatási akciója céljaira az anyagi fedezet egy részét templomi adományok formájában megszerezhesse. A tihuti nyaralótelepen egész Erdélyből néhány száz árva és szegény gyermek nyaral, akik többnyire egészségtelen lakásban, zsufolt környezetben, legtöbb esetben nélkülözésben eltöltött 11 hónap után, 1 hónapot magaslati levegőn és napfényben kellő és bőséges táplálkozás mellett töltenek el és megerősödvé, felfrissülve térnek vissza korábbi környezetükbe. — Az Árvagondozó vezetősége június 10. Slach-Lecho szombatját tűzte ki az Árvák Szombatja akció levezetésére, amikor minden hittestvérünknek módjában áll ezen nemes célra a Tóra előtt a maga adományát felajánlani.

— A PETROZSÉNYI UJCIONISTÁK helyi csoportja május 14-én tiltakozó gyűlést rendezett a Fehér Könyv ellen. Horváth Géza körzeti elnök megnyitója után beszédet tartottak Rosenbaum Géza, Samuel L., O. Garbat és Braun László. — A petrosani csoport élénk munkát fejt ki. A megyei szervezésben résztvevő Horváth Géza, Hoffmann Viktor és Sámuel Leopold. Rosenbaum Géza a héber nyelvoktatást látja el, míg Grossmann Hermann sport- és önvédelmi-gyakorlatokat ad elő. Technikai kiképzést Sámuel L. vezeti.

### Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

## H-U-M-O-R

### A ZSIDÓ ÉS A NEMZSIDÓ POKOL

Egy zsidó meghalt. Kérte a tuloilágon, hogy mutassak be neki a poklot. A pokolban tudvalevően két osztály van. Egy a zsidóknak, egy a nemzsidóknak. Ez azért van így, hogy a nemzsidók ne lássák, miképpen kinn vannak a zsidókat, mert ez számukra a paradicsom volna. A zsidó kibánsága teljesült és először a nemzsidók poklába vitték. Ott a következő büntetést látta: Minden egyes delikvens egy nagy edény előtt áll és hatalmas villát tartanak kezükben. A villával ki tudja venni a húst, de enni nem tud vele, mert a villát hosszú ahhoz, hogy a szájához vezesse. Így éheznek a pokolban. De különösképen a pokolnak ebben az osztályában mindenki kövér volt és elhízott.

Ezután a zsidót a zsidó pokolba vezették. Itt ugyanaz a látvány fogadja őt, de mindegyik zsidó sovány és mint a száraz kóró, olyan aszott. Elcsodálkozik és megkérdi, hogy miképpen lehet ez? Miért olyan kövérek a nemzsidók és miért olyan soványak a zsidók? Hiszen mindegyiknek egyforma a büntetése. A következő választ kapja:

— Nagyon egyszerű. A keresztények mindig maguk nem tudnak enni, eteti egyik a másikat. De a zsidók mindent maguknak akarnak és nem etetik egymást, inkább csonttá soványodnak.

### AMIKOR PRAGARÓL TRÉFAKAT IRTAK

Valamikor régen a prágai zsinagógáról csodákat meséltek. Nagyságáról és furcsaságairól. Például az előimádkozó hiába hívja fel a Tórához az embereket, olyan nagy a templom, hogy senki sem hallja, amikor hívják. Ezért lóra patyan és így hívja fel lóhátról az embereket a Tórához. Valaki meg azt mesélte, hogy egyszer chanukakor jött a prágai templomba, de még akkor sem voltak készen a szukkoszünnepi körmenettel. De a legérdekesebb az, hogy van ott egy borostyánbőr készült lámpa. Ennek az a tulajdonsága, hogy a szalmát magához vonzza. Egyszer esküvő volt a templomban és amikor a vőlegény a gyűrűt utójára akarja huzni a menyasszonynak, akkor nem találta a menyasszonyt. Szalmakalap volt rajta és ezért a lámpa tejején találta meg. A lámpa magához vonzotta...

### HITVITA

Egy rabbi és egy lelkész vitatkoznak. A lelkész azt mondja a rabbinak:

— Ön tudja, hogy nem vagyok antiszemita. Ellenkezőleg, szeretem a zsidókat. (Ez régen volt. De egyet nem értek. Miért hisznek a zsidók a bosszuálló Istenben? A mi vallásunk szebb, mint a mi Istenünk a szeretet Istene.)

A rabbi a következőket válaszolta:

— Nem vitatom — a mi Istenünk valóban a bosszuállás. Az Önöké pedig a szeretet. De mit jelent végeredményben a szeretet és a gyűlölet Istene? Azt, hogy a miénk a bosszuálló Isten — azt jelenti, hogy mi átengedjük neki a bosszuállást és megtartjuk magunknak a szeretetet — felebarátaink számára. Önöknél fordítva van — arról mi nem tehetünk...

### SEMLEGESSÉG

Még a franciák napoleoni hadjáratának idején történt. Egy zsidó orosz földön, a kuthon ment, hogy ott vizet merjen a vederbe. Amikor a kutról hazafelé tartott, francia katonákkal találkozott. Mivel a babona szerint teli veder szerencsét hoz, nem akarta „elárulni” a cárt és nem akart a franciáknak „szerencsét” hozni. Ezért kitartotta a vedret és üres vederrel ment hazafelé.

Amikor megérkezett, a felesége csodálkozásal kérdezte, hogy miért hozta üresen a vedret?

— Találkoztam az ellenséggel és nem akartam nekik szerencsét hozni. Ezért kiirtítottam a vedret...

Szólt az asszony:

— Jankel, Jankel (maradj nekem egészséges) minek avatkozol te a királyok vitájába...

### SZINHÁZIGAZGATÓK

Két budapesti zsidó színházigazgató beszélget. Azt mondja az egyik:

— Szörnyűség, a zsidó javaslat kimondja, hogy zsidó nem lehet színházigazgató.

Mire a másik:

— Ennél még csak az volna szörnyűbb, ha a törvény kimondaná, hogy a zsidónak muszáj színházigazgatónak lenni.

### EGY JÓTANÁCS A MAI BAJOKKAL SZEMBEN

— Wenn du weggehst von deiner Wohnung, lass den Coresz drinn und sperr die Tür von draussen gut zu; wenn du nachhause kommst, jeh zuerst den Coresz hinaus, dann sperr die Tür von innen gut zu.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA